

The logo of the University of Matejka Bela (UMB) is displayed within a white circle. It features the lowercase letters 'umb' in a bold, sans-serif font.

UNIVERZITA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

Simoneta Babiaková, Mariana Cabanová, Július Lomenčík, Zuzana Kováčová-Švecová

ROZVOJ JAZYKOVEJ A LITERÁRNEJ GRAMOTNOSTI DETÍ V ŠKOLSKOM KLUBE

Cvičebnica

The logo for Belianum is located at the bottom center of the cover. It consists of a stylized, calligraphic letter 'B' enclosed within a square frame, followed by the word 'ELIANUM' in a clean, uppercase, sans-serif font.

UNIVERZITA MATEJA BELA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v školskom klube

Cvičebnica

Simoneta Babiaková
Mariana Cabanová
Július Lomenčík
Zuzana Kováčová-Švecová

Banská Bystrica 2019

Cvičebnica je výstupom z projektu
KEGA č. 013UMB-4/2017
*Tvorba kurikula v oblasti jazykovej a literárnej gramotnosti
v novoakreditovanom bakalárskom štúdiu*

Názov: Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v školskom klube
Podnázov: Cvičebnica

Autori: doc. PaedDr. Simoneta Babiaková, PhD.
doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.
Mgr. Mariana Cabanová, PhD.
Mgr. Zuzana Kováčová-Švecová, PhD.

Jazykový korektor: doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.
Technický redaktor: doc. PaedDr. Milena Lipnická, PhD.
Návrh obálky: Mgr. Art. Zuzana Ceglédová

Recenzenti: prof. PaedDr. Jana Kesselová, CSc.
Mgr. Mária Kudlová, PhD.

Vydalo: Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Edícia: Pedagogická fakulta

Tlač: EQUILIBRIA, s. r. o.

Rok vydania: 2019

ISBN 978-80-557-1613-8 (viazaný dokument)

ISBN 978-80-557-1614-5 (online dokument)

Obsah

ÚVOD	4
JAZYK, REČ, KOMUNIKÁCIA, ZÁKLADNÉ POJMY	6
<i>Jazyk a reč</i>	7
<i>Jazyková komunikácia a jazyková kultúra</i>	9
ROZVOJ ČITATELSKEJ A PISATELSKEJ GRAMOTNOSTI ŽIAKOV V 1. ROČNÍKU ZÁKLADNEJ ŠKOLY	21
<i>Faktory ovplyvňujúce začiatkové čítanie a písanie</i>	22
<i>Percepčné predpoklady nácviku čítania a písania</i>	26
<i>Teórie čítania a písania</i>	30
<i>Porozumenie čítaného textu žiakom</i>	31
<i>Výučba čítania a písania podľa štátneho kurikula</i>	34
<i>Metódy začiatkového čítania a písania</i>	37
<i>Písané písmo</i>	40
<i>Hygienické a technické podmienky písania</i>	42
<i>Popis prvkov písmen</i>	46
<i>Comenia script</i>	53
<i>Rozvíjanie tvorivého písania žiakov</i>	55
<i>Rozvíjanie čitateľstva žiakov</i>	57
ROZVOJ JAZYKOVEJ A LITERÁRNEJ GRAMOTNOSTI ŽIAKOV V ŠKD	59
<i>Učenie sa čítaním a reprodukováním príbehu</i>	60
<i>Práca s informačnými a literárnymi zdrojmi</i>	64
<i>Ukážky slovných hier, dopĺňovačiek a rébusov</i>	70
<i>Ukážky zmyslových hier</i>	74
<i>Ukážky hier na rozvoj fantázie a tvorivosti žiakov</i>	75
<i>Učenie sa detí viesť rozhovory</i>	76
<i>Vedenie žiakov v písaní básní</i>	78
<i>Pravidlá a témy voľného písania žiakov</i>	81
LITERATÚRA PRE DETI MLADŠIEHO ŠKOLSKÉHO VEKU	82
<i>Literatúra pre deti</i>	83
<i>Funkcie detskej literatúry</i>	84
<i>Vekové a žánrové členenie literatúry pre deti</i>	86
<i>Hádanky</i>	89
<i>Detské ľudové hry</i>	89
<i>Autorská tvorba pre deti mladšieho školského veku</i>	90
ZÁVER	91

Úvod

Pridelenie dotácie z Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky umožnilo realizovanie projektu KEGA 013UMB/2017 s názvom *Tvorba kurikula v oblasti jazykovej a literárnej gramotnosti v novoakreditovanom bakalárskom štúdiu*. Jeho hlavným zámerom bolo vytvorenie a vydanie modernej vysokoškolskej učebnice s dvomi cvičebnicami pre výučbu povinného predmetu jazyková a literárna gramotnosť a súvisiacich povinne výberových predmetov v bakalárskom študijnom programe Predškolská a elementárna pedagogika. Majú slúžiť v rozvoji didaktických spôsobilostí študentov – budúcich učiteľov/učiteľiek materských škôl a vychovávateľov/vychovávateľiek školských klubov detí pre rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v materských školách a školských kluboch detí. Tvorené boli v trojročnom období v procese dosahovania vzdelávacích a výskumných cieľov projektu tímovou spoluprácou odborníkov z predškolskej pedagogiky, školskej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, psychológie, slovenského jazyka a literatúry.

Jedným z výstupov projektu KEGA 013UMB/2017 je cvičebnica s názvom *Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v školskom klube*. Cieľom tvorby vysokoškolskej cvičebnice bolo syntetizovať a systematizovať prakticky zamerané úlohy, **aby si študenti/ky** – budúci/e vychovávateľa/vychovávateľky školských klubov detí **precvičili**:

- a) používanie pravidiel hovorenej a písanej podoby spisovnej slovenčiny, lebo aj v tomto smere budú vzorom deťom, ich zákonným zástupcom, svojim kolegom a celkovo verejnosti;
- b) obsah, učivo vysokoškolskej výučby sústredené vo vysokoškolskej učebnici s názvom *Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti v predškolskej a elementárnej pedagogike*, aby nadobudli predstavy a skúsenosti s jeho aplikáciami a možnosťami využitia v pedagogickej praxi;
- c) príklady učebných aj zábavných úloh pre žiakov navštevujúcich školský klub detí na rozvoj ich jazykovej a literárnej gramotnosti, aby mali didaktické inšpirácie pre prácu s nimi.

Táto cvičebnica s názvom *Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v školskom klube* nadväzuje na obsahy, témy a pojmy vysokoškolskej učebnice s názvom *Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti v predškolskej a elementárnej pedagogike* a v danom projekte je dvojčicou cvičebnice s názvom *Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v materskej škole*.

V recenznom posudku prof. PaedDr. Jana Kesselová, CSc. ocenila, že „*cvičebnica má logickú hierarchickú kompozíciu počnúc terminologickým východiskom (jazyk, reč, komunikácia), cez čitateľskú a pisateľskú gramotnosť v prvom ročníku, jazykovú a literárnu gramotnosť v školskom klube až po literatúru pre deti mladšieho školského veku. Kompozícia, výber tém a participácia na komplexnom študijnom materiáli sú pozitívne atribúty vytvoreného diela.*“ Ďalšia recenzentka cvičebnice Mgr. Mária Kudlová, PhD. v posudku uviedla, že „*z hľadiska štruktúry a obsahu sa cvičebnica vyznačuje svojou systematickosťou, prehľadnosťou, disponuje rôznymi tvorivými typmi úloh a cvičení, ktoré majú aplikačný charakter (nielen pre študentov, ale využiteľný aj pri práci s deťmi v školskom klube)*“.

V časti cvičebnice s názvom **Jazyk, reč, komunikácia, základné pojmy** si študenti/ky preveria, či dobre porozumeli základným pojmom súvisiacim s témou. V praktických úlohách si precvičia spisovnú slovenčinu, jazykové poznatky a frazeologizmy. Rozvinú si produkčnú textovú kompetenciu, ktorá je v ich budúcej profesii nevyhnutná.

V časti s názvom **Rozvoj čitateľskej a pisateľskej gramotnosti žiakov v 1. ročníku základnej školy** sa autorky zamerali najmä na začiatkové čítanie a písanie detí v 1. ročníku. Študenti/ky si vyskúšajú tvorbu úloh zameraných na podporu faktorov ovplyvňujúcich čítanie a písanie, úloh podporujúcich perцепčné predpoklady ich nácviku. Priestor je venovaný aj metódam začiatkového čítania a písania, popisu prvkov písaného písma, hygienickým a technickým podmienkam písania. Samostatná stať sa zaoberá nespojitým písmom Comenia Script a rozvojom tvorivého písania.

V časti **Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti žiakov v školskom klube detí** autorka v zhode s učebnicou zaradila úlohy na učenie sa žiakov čítaním a reprodukováním príbehu, ktoré pokladá za veľkú pomoc pri rozvíjaní kompetencie žiakov „učiť sa učiť“. Uvádza postupy na prácu s informačnými a literárnymi textami, predstavuje ukážky zmyslových hier, a hier na rozvoj fantázie a tvorivosti žiakov v školskom klube. Ponúka postupy na to, aby sa žiaci v školskom klube naučili viesť rozhovor, písať básne a produkovať vlastné voľné texty. To veľmi súvisí s recepciou literatúry pre deti, o ktorej pozornosť autorka venuje v poslednej časti cvičebnice.

Cvičebnicu uzatvára kapitola s názvom **Literatúra pre deti mladšieho školského veku**, ktorá plynule nadväzuje na predchádzajúcu kapitolu. Ponúka prehľad autorov detskej literatúry, prácu s umeleckými prostriedkami a literárnymi textami.

Modernosť cvičebnice autor/autorky zohľadnili v obsahu, forme i podobe vydania. Študenti/ky budú môcť pracovať s cvičebnicou v online podobe. Formát cvičebnice im umožňuje písať a kresliť rukou do úloh, textov a vyznačovať si dôležité informácie. Grafické úpravy textov zas môžu pútať ich záujem pracovať s textami. Samozrejme, že vždy je možné zlepšovať kvalitu práce a diela. Platí to i v prípade tejto cvičebnice. Napriek tomu autor a autorky veria, že cvičebnica bude pre študentov a študentky najmä Predškolskej a elementárnej pedagogiky užitočná, že ju budú v štúdiu používať, že si jej prostredníctvom prehĺbia a rozšíria poznanie v problematike, aby lepšie pomáhali žiakom v ŠKD v rozvoji jazykových a komunikačných spôsobilostí.

Autori

Jazyk, reč, komunikácia, základné pojmy

Jazyk a reč

Napište správnu odpoveď

Existujú umelé jazyky alebo umelé reči?

Vo Švajčiarsku ľudia rozprávajú viacerými jazykmi alebo viacerými rečami?

Pre človeka je typická rýchlosť reči alebo rýchlosť jazyka?

Človek môže rozprávať l'úbezným jazykom alebo l'úbeznou rečou?

Dieťa môže mať poruchu jazyka alebo poruchu reči?

Označte jazykové pojmy

☐ rytmický zákon	☐ školský zákon
☐ spodobovacie pravidlo	☐ napodobovacie pravidlo
☐ výberové slová	☐ vybrané slová
☐ vetné sklady	☐ vetné zoskupenia
☐ vzory skloňovania	☐ vzory stupňovania
☐ rozvinutá veta	☐ holá veta
☐ slovné druhy	☐ slovné pomenovania
☐ slangové slová	☐ mailové slová
☐ interpunkčné znamienka	☐ interakčné znamienka

Dokončite pojmy

Dokončite pojmy, ktoré označujú zložky neverbálnej komunikácie a stručne ich vysvetlite.

hap____,

ges_____,

mi____,

postur____,

pro_____,

Spojte súvisiace pojmy

Verejné prostredie		nárečové slová
		slangové slová
		spisovné slová
Domáce prostredie		odborné slová
		cudzie slová
		vulgárne slová

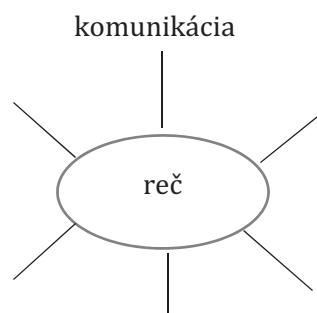
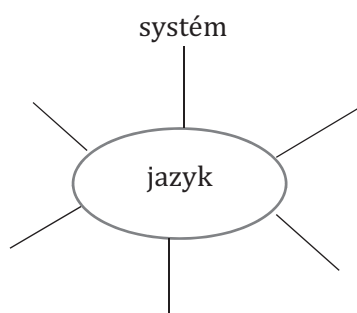
Podčiarknite správne odpovede

Národný jazyk má tieto podoby: a) spisovná slovenčina, b) štandardná slovenčina, c) subštandardná slovenčina, d) nárečie, e) neverbálna slovenčina, f) znaková slovenčina, g) posunková slovenčina.	Do spisovnej slovenčiny patria slová: a) krumple, b) nerez, c) učka, d) háved', e) hranolčeky, f) výchova, g) dieťa.	Do subštandardnej slovenčiny patria slová: a) médiá, b) počítač, c) zväzák, d) gumák, e) debil, f) vzdelávanie, g) učiteľka.

Vysvetlite pojmy

materinský jazyk	literárny jazyk	štátny jazyk
cudzí jazyk	národný jazyk	odborný jazyk

Napíšte vysvetľujúce pojmy

Jazyková komunikácia a jazyková kultúra

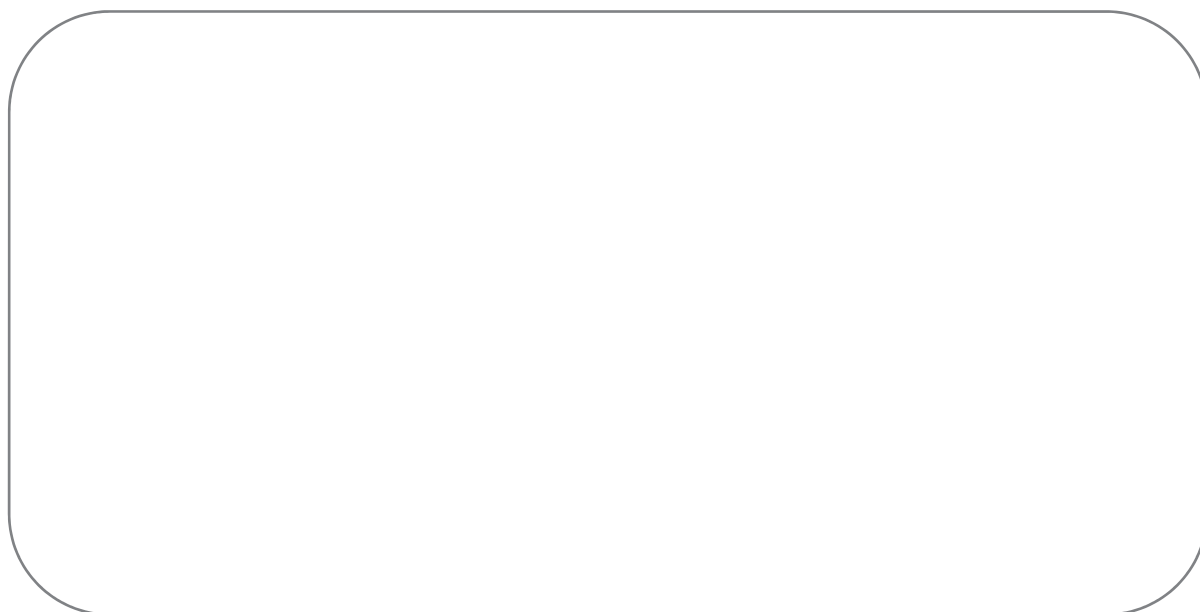
Vytvorte báseň zo slov

*Inšpirujte sa metódou tvorby básne, ktorú môžete použiť v tvorivých aktivitách s deťmi v ŠKD.
Zarad'te do textu básne slová – láska, kytička, mamička.*

Vytvorte krátky príbeh

*Inšpirujte sa metódou tvorby príbehu, ktorú môžete použiť v tvorivých aktivitách s deťmi v ŠKD.
Zarad'te do textu príbehu slová – školská taška, trieda, žiak.*

Doplňte v texte i, í, y, ý

Kráľov- Matejov- a jeho sluhov- sa stala raz taká vec. Idú ako vandrovní- do sveta. Za tm- prídu do dedin-. V núdz- požiadajú gazdu o nocľah. Ku gazdov- pr-du vesel- mládenc- a zo zábav- začnú šťuchať našich spáčov palicam-. Sluhov- sa ujde veľa pal-c, ale kráľov- ešte viac. Ráno sa kráľ rozlúč- s chlapcam- tak, že ich pozve k sudcov-. Ten im zase spravodlivo nadel- trest-.

Označte druh nárečia

Tajšeu prvej raz mój na don zarábeti. Kot prišeu do Amerike, ešte aňi ňebou, už sa nán don zriteu. Tan bou za pou roka, a poton prišeu don staveti. Ednú zimu smo v ňon bejvali, a poton son aj jei tašla. Preten ešte kceu don na sebei prepísaťi.

	západoslovenské		stredoslovenské		východoslovenské

Potom už bol teda obet. Sa posadzili za stól šecci. Nevesta si sedla za stól aj ze ženíchom a družice okolo ních. Družbové donéslu poléfku – prvú. Po poléfke išli šnicle a šalát k temu, lebo oharki, a chléb nakrájaní k temu na krajíce aj šmídi. Potom išól slepačí paprikáš. Boli k tomu krumple.

	západoslovenské		stredoslovenské		východoslovenské

A potim treba navijac. Potim treba bardo zložic a nabirac do ňicel'ňicoch. A potim treba špul'ac na špul'ki a s tim robic na krosnoch. A ket še prez dzeň dobre robi, ta še virobi prez dzeň znak a v znaku jest pejc rafi.

	západoslovenské		stredoslovenské		východoslovenské

Označte nárečové slová

	perina		duchna		paplón
	parobok		chlapec		šuhaj
	švábky		kromple		zemiaky
	cinovka		lyžica		ležic
	dzivče		dievča		déuka

Literatúra

PALKOVIČ, K. Slovenské nárečia. Príručka pre terénny výskum. Banská Bystrica: Krajské osvetové stredisko, 1981.

Vyfarbite spisovné slová

bezosporu	nesporne	zahájiť	otvoriť
bezchybný	bezzávadný	všeobecný	obecný
päťdesiatiny	päťdesiatka	sadivo	sadba

Vyznačte spisovné spojenia

	nezhoda k ústave		nezhoda o ústave
	objednací	X	objednávací
	čo z toho máme		čo to obnáša
	pre určenie poplatkov		na určenie poplatkov
	vhodný na dačo		vhodný pre dačo

Napište spisovné spojenia

cesty k riešeniu	____
hudba k tancu	____
niečo cez	____
námestok riaditeľa	____
pamätaná doska	____
je treba dohodu	____
nie je tomu tak	____
námatková kontrola	____
je to k ničomu	____
to je na vás	____
doporučujeme vám	____
napište dopis	____
zachovajte kl'ud	____

Napište prirovnania

Lenivý ako	
Usilovný ako	
Pomalý ako	
Rýchly ako	
Smelý ako	
Ustráchaný ako	
Veselý ako	
Smutný ako	
Pokojný ako	
Netrpezlivý ako	

Napište obrazné pomenovania (frazologizmy)

Kúpil si mačku vo vreci.	Chodíš spávať so sliepkami.

Doplňte interpunkčné znamienka

„Kvietky moje dietky Rastlinky-bylinky slniečko nebeské porad'te mi čo mám dnes navariť
môjmu starkému Máte pravdu uvarím mu hrachovú polievku Z čerstvého zeleného hrášku Už celkom
dozrel Má struky ako buky Lenže keď aj navarím ktože mu obed do poľa zanesie Ach keby som mala
aspoň také dieťaťatko ako hrášok hneď by sa môjmu srdcu obľahčilo Ja viem ty za to nemôžeš slniečko
Tvojimi deťmi je všetko živé na svete I tento hrášok Hneď si z neho natrhám Len si zájdem po miskú...”

Prvá sa ozvala Maruška zo Soli nad zlato Chudera teta Hrašková smutná je ...

Hneď nato si vzdychla Zlatovláska Bodaj by nie Celý deň sama v dome

Vtom vypol hrud' Nebojsa Akože som Nebojsa čo sa má stať stane sa Pomôžeme mamke
Hraškovej

*Ale a... ako zakoktal Bystrozraký Záhradku má ako z rozprávky a chalupu tiež ...
Narúbem jej dreva. Takého, čo spieva zvolal Lomidrevo tak nahlas ako keby už zaťal
Každý z nás jej pomôže ako najlepšie vie rozvážne riekol Dedo Vševed a pomaly vstal
z mäkučkého trávniku za plotom (úryvok z Rezník, 2014).*

Literatúra

REZNÍK, J. *Janko Hraško. Ako to naozaj bolo.* Bratislava: Ikar, 2014.

Doplňte príslovky

Do viet doplňte: *medzitým, navrch, namieste, potom, na mieste, na vrch, po tom, medzi tým.*

Tvoje správanie nie je .....

Pravda vyjde .....

..... to dokončíme.

..... začalo pršať.

Zostali sme na správnom .....

Na najvyšší ..... sme prišli unavení.

Túžil ..... stretnutí.

..... vysvetlením a mojím zdôvodnením je rozdiel.

Utvorte príslovky

bežať , stáť , ležať , sedieť , kľáčať ,

Určte slovné druhy

Nuž ved' už aspoň ty mi daj pokoj!

Sýty žiak hladnému učiteľovi neverí.

Hádže všetkých do jedného vreca.

Opravte i, í, y, ý

BITKA V ŠKOLSKOM ZOŠITE

*V zošite sa pobýly
bík, bilina, kobili.*

*Byjú sa o bydllo, o bit,
Musíte s tým niečo robyť.*

*Pri bistrine v jednej kope
sú vybrané slová po „bé“.*

*Zavolajte u čiteľ'a,
Nech sa skončí táto mela.*

*Byjú sa tie bitosti,
bum! Pod rebrá, do kostí.*

*A hneď stíchla bytka všetka,
Keď dnu vpadla učka päťka.*

*Bistrý bivol z Bistrice
kmáše slabších za štice (Daniel Hevier, 2008).*

Napište slová

Napište slová začínajúce sa na slabiku bi.

.....

Literatúra

HEVIER, D. O bitkách v škole. In *Čítanka Slniečka pre štvrtý ročník základných škôl a pre všetky deti*, 2008.

Doplňte chýbajúce slová

VIANOCE

*Tajomná chvíľka .....
na stromku hviezda .....
Mama nás láskou .....
a pod stromčekom .....*

*I deťom svietia očka už –
všetci sme malé .....,
chlapec i žena, dievča, muž,
keď v srdci láska .....*

*Vianoce, chvíle .....
najkrajšie naše .....
Tajomný mier sa .....,
to v srdci je sen .....*

*Do rúčky rúčku .....,
srdce do srdca hladko,
už nenecháme na zime
to naše Jezu..... .*

*Už v žiari hviezdy, ...
rozžala láska ..... –
ako tá svieca .....
sú otcovia a ..... (Veigl, 2008).*

Literatúra

VEIGL, S. Vianoce. In *Čítanka Slniečka pre štvrtý ročník základných škôl a pre všetky deti*, 2008.

Urobte jazykovú korektúru

Výlet do Vlkolínca

Cestou z liptova na Donovaly treba kúsok za Ružomberkom obdočiť z hlavnej trasi do prava. Strmo nahor do malebnej dedinky, ktorej názou je odvodení od vlka. Kedysy sa po slovenských horách prehánalo mnoho vlčích svorek. Pamiatka na tie časy sa uchovala v názvoch dedín a osád: vlčany, Vlčkovany, Vlčkovce, Vľkanová, Vlčí vrh.

Zo starých zápisov sa dozvieme, že obyvatelia Vlkolínca, ktorý tu žili od 14. storočia, mali povinnosť kopat' vlčie jamy a tak chrániť mesto Ružomberok pred vlkami. Tých bolo vo Veľkej fatre až-až-

Posledná zákruta a už vydlíme vrchársku dedinôčku sblízka. Zrubové chalúčky ako z rozprávky po oboch stranách cesty. Kľačujú im pekná drevená zvonička z roku 1770.

Vnímavému navštevníkovi neujde, že medzi zrubovými chalupami niet plotov. Ani neboli treba. Ľudia sa tu držali statočne, domy nezamikali, žili družne, jeden pri druhom. Dnes malebný Vlkolínec oživa iba cez sobotu a nedeľu. Niekdajšie príbytky slúžia ako chaty. Keď sa do syta poobzeráme po krásach ľudovej architektúry a okolitej prírody, vraciame sa nazad s myšlienkou, že zápis do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva bol oprávnený. A ako znie tá jediná veta, ktorou sa hodnotí tento drevený skvost v utešenej prírode?

„Vlkolínec je najpôvodnejším celkom zrubového typu na svete“ (Ferko, 2008).

Literatúra

FERKO, V. Výlet do Vlkolínca. In *Čítanka Slniečka pre štvrtý ročník základných škôl a pre všetky deti*, 2008.

Prerozprávajte text

Uvedený text si prečítajte a voľne prerozprávajte s uplatnením fantázie.

*Stalo sa raz v slnečný deň,
keď jar máva rezký krok,
že sa stretli pri záhradke
postavičky z rozprávok.*

*Dedo Vševed a Široký
oddychujú pri plote,
toľkú krásu nevideli
V rozprávkovom živote.*

*Nebojsa a Lomidrevo,
modré oči Marušky,
Bystrozraký rýchlo zistil,
kde sa varia halušky.*

*V záhradke je požehnanie,
no plač počuť z domčeka –
to Hraškovie smutná mamka
už od rána narieka.*

*Zlatovláska spolu s Dlhým
obchádzajú záhradku,
spytujú sa kvietkov, stromov,
či je všetko v poriadku.*

*Potom vyjde pred dvere
mokré líca osušiť...
Keď slniečko pekne hreje,
hneď je ľahšie na duši.*

*Rozhliadne sa po záhradke,
všetky kvietky osloví,
pýta sa ich, čo uvariť
k tým haluškám mužovi (Rezník, 2014).*

Literatúra

REZNÍK, J. *Janko Hraško. Ako to naozaj bolo.* Bratislava: Ikar, 2014.

Preformulujte frázy

Preformulujte pedagogické frázy na zdvorilé a úctivé vyjadrenia k žiakom.

Deti, učte sa!	Deti, prosím, pripravte sa na zajtrajšie vyučovanie.
Ticho buďte, nerozprávajte!	
Zdvihni to!	
Uprac si to, máš bordel!	

Píš, neobzeraj sa!	
Dávaj pozor, potom nevieš, kde čítame!	
Sed' poriadne, neotáčaj sa!	
Nevyrušujte, dávajte pozor!	
Keď jeme, nerozprávame!	
Nastúpte si na obed!	

Vytvorte otázky

Preformulujte pedagogické frázy na zdvorilé a úctivé otázky pre žiakov.

Je tu zima, zatvorím okno!	Môžem zatvoriť okno, prosím?
Už máte napísané, zotriem tabuľu!	
Prevráťte list, čítame ďalej!	
Zavri dvere!	
Budeme si maľovať vajíčka!	
Nechod' tam, nedovolila som ti to!	
Netelefonuj, odlož mobil!	
Nechod' tam, tu budeme!	
Chod' si dať bundu a čiapku!	
Napíšte si!	

Vytvorte vety

Vytvorte vety, ktorými by ste dieťaťu slušne povedali o jeho negatívnej vlastnosti.

Si lenivý/á.	Mohol by si byť usilovnejší, Janko.
Si neposlušný/á.	
Si nešikovný/á.	
Si pomalý/á.	
Si drzý/á.	
Si zúrivy/á.	
Si nepozorný/á.	
Si netrpezlivý/á.	
Si nervózny/a.	

Štylizujte obsah upozornení

Napíšte vety, ktoré by ste použili pri upozorňovaní žiakov na nevhodné správanie.

Vyrušuje!	Nevyrušuj prosím spolužiakov pri práci.
Pl'uje!	
Bije sa!	
Nadáva!	
Behá po triede!	
Robí si, čo chce!	
Ničí majetok!	
Ukazuje zadok!	
Šikanuje deti!	
Zabudol si zošit!	

Napíšte stupňované prídavné mená

Napíšte stupňované prídavné mená, ktoré by ste použili v slovnom hodnotení žiakov.

dobrý/á	lepší/ia, najlepší/ia,	usilovný/á	
pekný/á		pomalý/á	
láskavý/á		múdry/a	
úctivý/á		šikovný/á	
slušný/á		rýchly/a	
zdvorilý/á		čestný/á	
pracovitý/á		spravodlivý/á	

Napíšte vety na slovesá

Vytvorte vety, ktorými by ste žiakom slušne povedali o želanej činnosti, správaní vo výučbe.

nevyrušovať	Žiaci, počas vyučovacej hodiny prosím, nevyrušujte!
sedieť	
čítať	
písať	

cvičiť	
kresliť	
hrať	
rozprávať	
tvoriť	

Napište informačné texty

Napište informačné texty pre rodičov, ktorými im oznámite správy v nasledujúcich oblastiach.

Oznámenie o rodičovskom združení	
Pozvanie rodičov na konzultácie do školy	
Pozvanie rodičov na školskú slávnosť	
Informácia o školskom výlete	
Žiadosť o zaplatenie poplatku za ŠKD	
Informácie o dochádzke do ŠKD	
Informácie o ponuke krúžkovej činnosti	
Informácia o zákaze vjazdu autami do areálu školy	

Napište svoju charakteristiku

Napište charakteristiku svojich povahových vlastností, ktorú by ste uviedli na výberovom konaní na miesto vychovávateľa/ky v školskom klube detí.

Napište krátku úvahu

Napište krátku úvahu na tému: Prečo nechodia niektoré deti do školského klubu?

Rozvoj čitateľskej a pisateľskej gramotnosti žiakov v 1. ročníku základnej školy

Faktory ovplyvňujúce začiatkové čítanie a písanie

Prečítajte si

Bezproblémové začiatkové čítanie a písanie žiaka ovplyvňuje úroveň jeho schopností v oblasti:

- sluchového vnímania,
- zrakového vnímania,
- rečových schopností,
- priestorovej orientácie,
- jemnej motoriky,
- vizuomotoriky,
- pamäti na tvary a písacie pohyby.

Sluchové vnímanie

Vyskúšajte si

Inšpirujte sa výchovno-vzdelávacími činnosťami na rozvoj sluchového vnímania žiakov v ŠKD.

Žiakov usporiadajte do kruhu za sebou. Ozvučnými paličkami určujte tempo a rytmus ich chôdze.

Jednému žiakovi zaviažte oči šatkou, aby sluchom rozlišoval zvuky, ktoré učiteľ/ka a spolužiaci tvoria pomocou okolitých predmetov – kľúče, papier, dvere, tašky, pastelky a iné.

Žiaci sa hrajú so slovami slovnú reťaz. Jeden žiak povie slovo a nasledujúci vymyslí slovo na hlásku, ktorou sa predchádzajúce slovo končí. Hra sa končí pre žiaka, ktorý pohotovo nevymyslí slovo.

Žiaci rozlišujú podobne znejúce slová a vymýšľajú rýmy: mrak – drak, les – pes, vec – pec a iné.

Zrakové vnímanie

Inšpirujte sa výchovno-vzdelávacími činnosťami na rozvoj zrakového vnímania žiakov v ŠKD.

Sadnite si so žiakmi do kruhu. Rozprávajte sa s nimi o tom, čo postrehli v obrázkovej knižke, ktorú si práve čítali. Pomenúvajte zhody a rozdiely na obrázkoch.

Pomenúvajte so žiakmi veci okolo nich.

Skladajte so žiakmi rôzne časti obrázkov do celkov a naopak – obrázkové kocky, puzzle, rozstrihané obrázky a iné.

Riešte so žiakmi rôzne úlohy na orientovanie sa v priestore a na ploche.

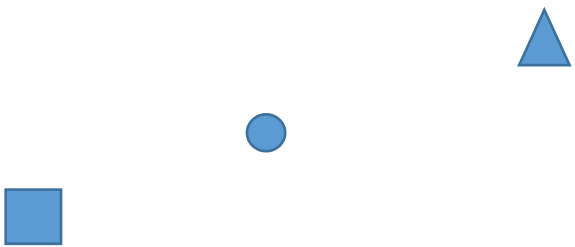
Rečové schopnosti

Inšpirujte sa výchovno-vzdelávacími činnosťami na rozvoj rečových schopností žiakov v ŠKD.

Fonematický sluch	– sluchové rozlišovanie slov vo vete, slabík a hlások v slovách, – skladanie slov z hlások, slabík, viet zo slov a iné;
Správne dýchanie	– nácvik správneho nádychu a výdychu ovoniavaním nielen ovocia a zeleniny, – hovorenie slov, slovných spojení a viet jedným dychom a iné;
Správna artikulácia	– cvičenia jazyka a pier jazykolamami a riekankami, – vykonávanie rôznych pohybov jazykom, – nafukovanie líc, špúlenie perí a iné;
Sluchová pamäť	– rozlišovanie dĺžky a intenzity zvukov, – rozlišovanie hudobných nástrojov, hudobné hádanky, – zapamätanie si riekanky a iné.

Priestorová orientácia

Inšpirujte sa výchovno-vzdelávacou činnosťou na rozvoj priestorovej orientácie žiakov v ŠKD.

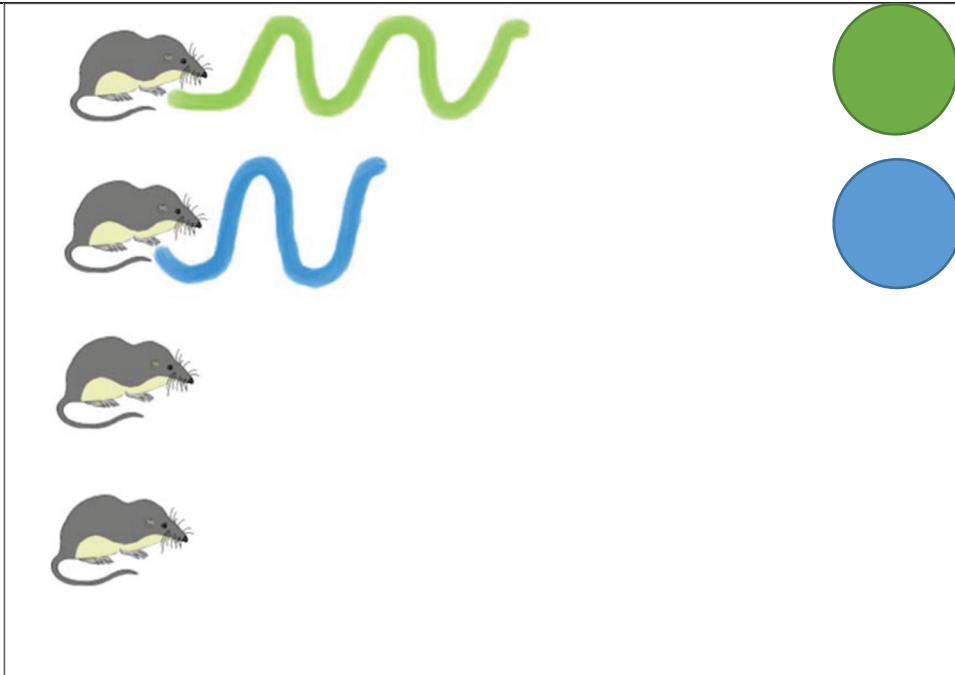
Nakresli trojuholník do pravého horného rohu.	
Nakresli štvorec do ľavého dolného rohu.	
Do stredu nakresli kruh.	

Jemná motorika

Inšpirujte sa výchovno-vzdelávacími činnosťami na rozvoj jemnej motoriky žiakov v ŠKD.

Aktivity na rozvoj jemnej motoriky robíme so žiakmi na tabuli, na baliacom papieri, na výkrese A 4, prostredníctvom interaktívnej tabule (Revelation Natural Art Sk, v programe skicár...).

Najprv pracujeme s bodom, vertikálnymi a horizontálnymi líniami, kombinovanými pohybmi líní, lomenými líniami, krúživými líniami, oblúkmi, vlnovkami, slučkami, hadovkami. Jednotlivé pohyby neskôr kombinujeme.

Nakresli rôznymi farbami cestičky, ktorými myšky utečú do diery.	

Doležalová (2010) odporučila na rozvoj jemnej motoriky žiakov napríklad **činnosti**:

- **s kamienkami** sú vhodné ako motivácia pre tvorivé činnosti žiakov,
- **so šatkami** na rozvoj tvorivosti a fantázie pri tvorbe objektov na ploche a v priestore,
- **s lístím** na porozumenie osovej súmernosti a tvorbu objektov rôznymi technikami,
- **s papierom** na poznávanie vlastností papiera, maľovanie, trhanie, strihanie a iné,
- **s povrázkami a drôtikmi**, napríklad pri tvorení tvarov písmen a iných tvarov,
- **s cestom, hlinou, plastelínou** pri vytváraní rôznych tvarov a predmetov.

Navrhňte činnosti

Navrhnite a napíšte výchovno-vzdelávaciu činnosť na rozvoj priestorovej orientácie žiakov v ŠKD.

Navrhnite a napíšte výchovno-vzdelávaciu činnosť na rozvoj vizuomotoriky žiakov v ŠKD.

Navrhnite a napíšte výchovno-vzdelávaciu činnosť na rozvoj pamäti žiakov na tvary v ŠKD.

Literatúra

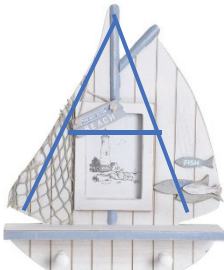
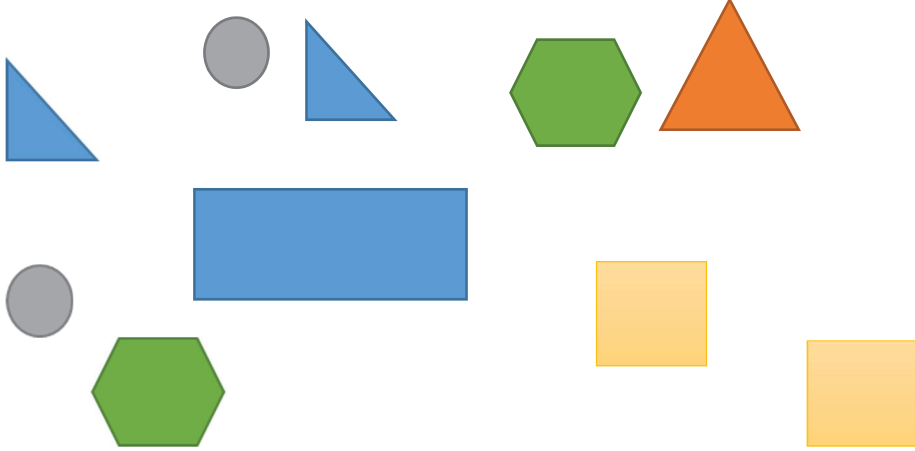
DOLEŽALOVÁ, J. 2010. *Rozvoj grafomotoriky v projektech*. Praha. Portál, 2010.

Percepčné predpoklady nácviku čítania a písania

Zrakové predpoklady (schopnosti)

Vyskúšajte si

Vyskúšajte si pre pedagogickú inšpiráciu učebné úlohy pre žiakov v ŠKD.

Zrakové rozlišovanie figúry a pozadia	<i>Nájdí na obrázku stratené písmeno A. Obtiahni ho pastelkou.</i> Zdroj: https://www.caneacreative.sk/letne-dekoracie/foto-ramik-plachetnica-xl-mediterranean-sea/
Zraková diferenciacia	<i>Zakrúžkuj v rade písmen písmeno b.</i> d d d b d d p p b d d d p p p b d p b d d d d d d p b d
Zraková analýza a syntéza	<i>Vystrihni geometrické tvary a vytvor z nich obrázok.</i>
Zraková pamäť	<i>Dobre si obrázok zapamätaj. Zakry obrázok a nakresli ho ešte raz na hárok papiera.</i>

Navrhňte úlohy

Navrhnite a napíšte, prípadne nakreslite výchovno-vzdelávacie činnosti na zlepšovanie zrakových predpokladov žiakov v začiatočnom čítaní a písaní.

Zrakové rozlišovanie figúry a pozadia	
Zraková diferenciacia	
Zraková analýza a syntéza	
Zraková pamäť	

Sluchové predpoklady (schopnosti)

Vyskúšajte si

Vyskúšajte si pre pedagogickú inšpiráciu učebné úlohy pre žiakov v ŠKD.

Sluchové rozlišovanie figúry a pozadia	Žiakom prehráme niektorú z detských hudobných diel – napríklad Peter a vlk (Sergej Prokofjev). Nabádame ich k tomu, aby v hudbe rozpoznali zvuk niektorého hudobného nástroja (flauta, klarinet, hobo, husle, bicie nástroje a iné).
Sluchová diferenciacia	Žiaci majú hlavy položené na lavici a pozorne počúvajú. <i>Ked' budeš počuť slovo s tvrdou slabikou dy, ty, ny, ly, zodvihni hlavu.</i> <i>Ked' budeš počuť slovo s mäkkou slabikou di, ti, ni, li zостаň ležať.</i> Slová, ktoré číta vychovávateľ/ka: divadlo, nitka, gajdy, tykadlo, buchty, vráti, podivne, nechty, dychčí, lyže, spievali, nylon, motyka, kabátik a iné.
Sluchová analýza a syntéza	<i>Poskladaj slová z hlások, ktoré budeš počuť:</i> Hlások čítame žiakom izolovane: v-a-k; l-e-s; b-á-b-a; r-a-d-a; m-a-m-k-a; b-r-á-n-k-a; k-o-p-y-t-o; v-o-z-i-d-l-o; j-e-d-o-v-a-t-ý; k-r-o-k-y; n-e-u-t-e-k-a-j; z-m-r-z-l-i-n-a.
Sluchová pamäť	<i>Zopakuj po mne.</i> Povedala ryba, aby bola chyba. Povedal aj rak, aby bolo tak.
Reprodukcia rytmu	<i>Zopakuj po mne slová po slabikách a vytlieskaj rytmus.</i> A-ka ti-ka gym-nas-ti-ka zhl-bo-ka sa dob-re dý-cha. Sto-jí vr-ba pri po-to-ku, na nej vi-sí zvon. Na ko-ho to slo-vo pad-ne, ten mu-sí ísť von. Le-zie ža-ba po reb-rí-ku, na-ť-a-hu-je har-mo-ni-ku. A-kú pie-seň hrá? Kto z vás ju poz-ná? Je-den, dva a tri, po-vedz mi to ty. A-ka fu-ka fun-da lu-ka fun-da ká-va ke-ven du-ka ak fuk fun-da luk fun-da ká-va ke-ven duk. Po-sto-jač-ky, po-se-diač-ky, vra-ví-me si po-ve-dač-ky. Kto ich po-vie bez chy-by, pôj-de so mnou na ry-by.

Navrhňte úlohy

Navrhnite a napíšte, prípadne nakreslite výchovno-vzdelávacie činnosti na zlepšovanie sluchových predpokladov žiakov v začiatočnom čítaní a písaní.

Sluchové rozlišovanie figúry a pozadia	
Sluchová diferenciácia	
Sluchová analýza a syntéza	
Sluchová pamäť	
Reprodukcia rytmu	

Teórie čítania a písania

Dokončíte vety

Doplňte uvedené pojmy do viet, aby mali didakticky správny význam.

<i>fonematický kód</i>	
<i>vizuálna percepcia</i>	<i>lingvistického a psychologického</i>
<i>autonómneho lexikónu</i>	<i>individuálne špecifiká detí</i>
<i>zdola-nahor (bottom up models reading)</i>	

Vnímanie tlačených alebo písaných písmen sa nazýva .....

Prevedenie písmen do formy zvuku nazývame .....

Model čítania, v ktorom sa čítanie začína mimo čitateľa – prebieha od zrakovo-percepčných a sluchovo-fonologických procesov, dešifrovania kódu, k lexikálnemu významu slova sa nazýva .....

Najfrekvencovanejšie, už známe slová, ktoré žiak/čka zvláda čítať potichu patria do jeho/jej .....

Písanie je zložitý proces, ktorý možno posudzovať z hľadiska .....

Učitelia/ky prvékov by mali pri nácviku čítania a písania zohľadňovať.....

Nakreslite symboly

Nakreslite a vysvetlite symboly, ktoré vyjadrujú isté súvislosti v začiatočnom čítaní a písaní žiakov.

Porozumenie čítaného textu žiakom

Vyskúšajte si

Skúste upraviť text ukrajinskej ľudovej rozprávky Deduškova rukavička na scenár detského divadla.

Deduškova rukavička

V malom dome blízko lesa žil deduško celkom sám, len psíček mu pomáhal.

„Vyberieme sa do hory nazbierame dreva, nech je teplo v komore. Tak pod' Dunčo, ale pozor daj nikde sa mi netúlaj.“

„Hav-Hav-Hav.“

V tom deduškovi spadla na zem rukavička.

„Piš, piš! Fíha rukavička. Ja som malá myška Hryzka nemám teplý dom celú zimu až do jari môžem bývať v ňom.“

„Hopi, hopi „Fíha rukavička. Ja som zajko Pobehajko nemám teplý dom celú zimu až do jari môžem bývať v ňom.“

„Kvak, kvak“ .Fíha rukavička. Ja som žabka Skákajlabka nemám teplý dom celú zimu až do jari môžem bývať v ňom.“

„Aúú, aúú“. Fíha rukavička. Ja som vlčík Starý bôčik nemám teplý dom celú zimu až do jari môžem bývať v ňom.“

„Brum, brum“. Fíha rukavička. Ja som medvedík Jedzmedík nemám teplý dom celú zimu až do jari môžem bývať v ňom.“

„Jaj, jaj“. Fíha rukavička. Ja som líštička Kmotrička nemám teplý dom celú zimu až do jari môžem bývať v ňom.“

Onedlho dedko zistil, že rukavičku stratil a povedal: „Kde je moja rukavička?“

Psík dobehol k stratenej rukavičke a poriadne zabrechal: „Hav-Hav-Hav.“

Zvieratká sa naľakali, z rukavice vyskákali.

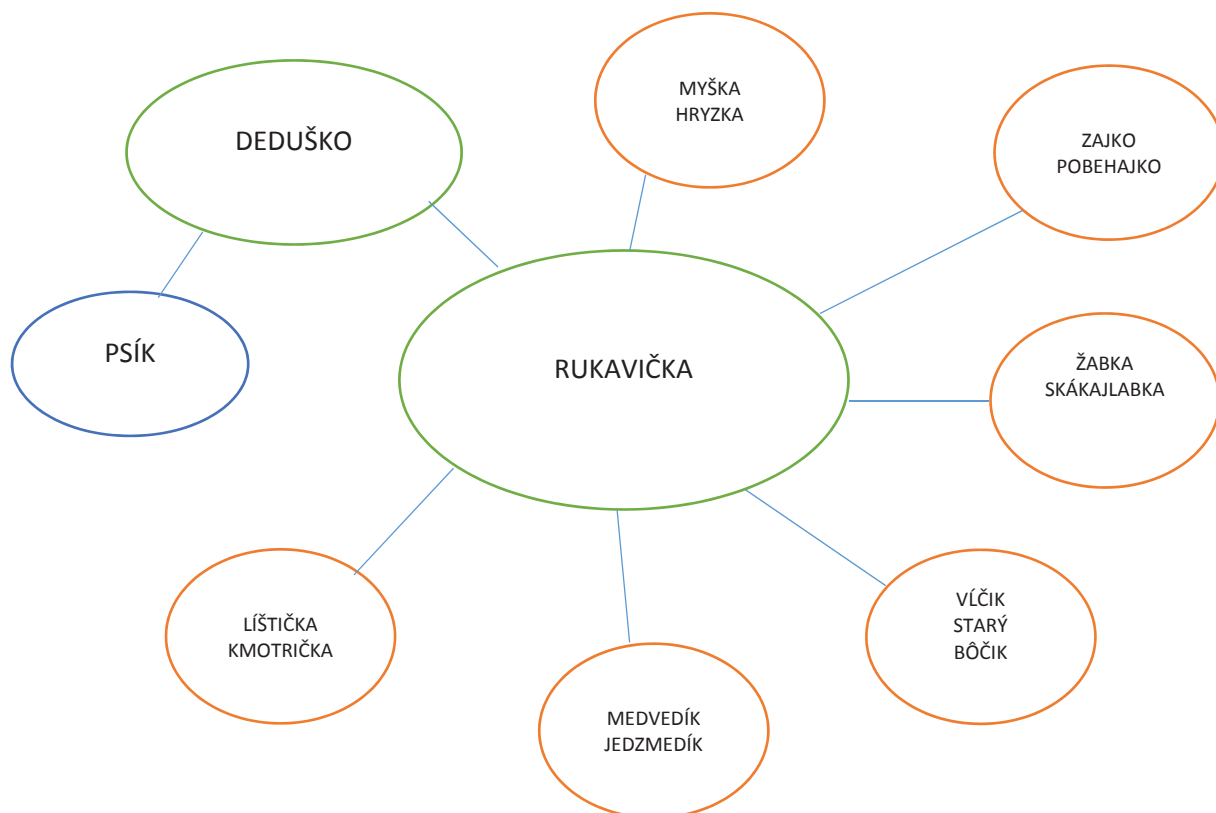
Vytvorte pre žiakov

Pokúste sa transformovať text ukrajinskej ľudovej rozprávky Deduškova rukavička na:

- a) myšlienkovú mapu,*
- b) graf,*
- c) tabuľku,*

aby žiaci lepšie porozumeli jej dejovým a obsahovým súvislostiam.

Príklad myšlienkovvej mapy

Príklad grafu

Príklad tabuľky

Prečítajte si text

„Dovoľte, aby som sa predstavila. Volám sa Klára a som dokonalá. Viem to, lebo mi to všetci hovoria. Mama, tato, babka aj prababka. Vlastne... nie tak úplne všetci. Mám aj dedka. On jediný to o mne nikdy nepovedal. Ale to sa neráta. Dedko je starý mrzút, ako vravieva babka, a reči mrzúta až tak neplatia.

Do školy som začala chodiť tento september. Vôbec som sa nebála, školu totiž poznám perfektne. Moja babka tam pracovala ako učiteľka. Kým nešla minulý rok do dôchodku, chodievala som niekedy do práce s ňou. Škôlka ma už totiž prestávala baviť.

Babka ma naučila čítať aj počítať. Kresliť viem od malička, mama vraví, že mám talent. Aj spievanie mi ide. Najradšej spievam prababke – síce je trochu nahluchlá, ale môj spev určite počuje. Stále mi potom totiž dlho tleska. A veľmi ma chváli.

Do školy som teda išla pripravená na sto percent.

„No neviem, neviem, načo ty do tej školy pôjdeš, keď už všetko vieš,“ usmieval sa na mňa tatko v môj prvý školský deň. V duchu som mu dala za pravdu. Sama som bola zvedavá, čo také zaujímavé ma chcú ešte naučiť...“ (úryvok z knihy Futovej a Matlovičovej 2014).

Napíšte otázky

Napíšte ďalšie otázky na jednotlivé úrovne porozumenia textu.

1. úroveň: Čo vravieva babka o dedkovi?
2. úroveň: Do ktorého ročníka chodí Klára?
3. úroveň: Vymysli názov pre tento úryvok z knihy.
4. úroveň: Aký následok môže mať Klárino správanie?

Literatúra

FUTOVÁ, G., MATLOVIČOVÁ, M. *Dokonalá Klára*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2014.

Výučba čítania a písania podľa štátneho kurikula

Čítanie 1. ročník – slabikárové obdobie

Napíšte slová

Napíšte vhodné príklady slov na učenie sa žiakov v nasledovných výkonových štandardoch.

- Čítať slová po slabikách
- Určovať počet slabík a hlások v slove
- Určovať pozíciu hlásky v slove (na začiatku, uprostred, na konci)

-
- Čítať slová zložené z otvorených slabík
  - Čítať slová zložené z otvorených a zatvorených slabík

-
- Čítať slová zo zatvorených slabík
  - Čítať slová so slabikotvorným r – r', l – l'
  - Čítať slová a vysvetľovať ich význam

Čítanie 1. ročník – zdokonaľovacie obdobie

Čítajte text s porozumením

Inšpirujte sa čítaním ľubovoľného prozaického textu (rozprávky) v nasledujúcom postupe pre čítanie s porozumením so žiakmi v ŠKD.

1. prečítať prozaický text s porozumením,
2. odpovedať na otázky viažuce sa k informáciám uvedeným v texte,
3. rozprávať dej prečítaného príbehu (rozprávky),
4. určiť nadpis a autora textu.

Prečítajte si rady

Okrem toho, že prvák zvláda základné požiadavky na čítanie, ako sú správnosť, plynulosť, výraznosť, je potrebné, aby textu rozumel, chápal jeho význam a súvislosti.

Učiteľ/ka môže pozorovať porozumenie textu žiakom prostredníctvom:

- neverbálnych prejavov počas recepcie textu;
- plynulosti a správnosti čítania;
- spôsobov reprodukovania textu;
- vytvorenia súhrnu.

Učiteľ/ka na zisťovanie porozumenia textu žiakom môže použiť:

- Cloze test,
- zisťovacie otázky.

Cloze-test je súvislý text, v ktorom sú niektoré slová vynechané. Úlohou žiaka je po prvotnom vypočítaní textu tieto chýbajúce slová doplniť tak, že do medzier po chýbajúcich slovách vpíše správny výraz. Výkon sa posudzuje podľa počtu doplnených slov. Text, ktorého porozumenie sa skúma, môže byť akýkoľvek súvislý text dostatočnej dĺžky, aby sa v ňom žiak mohol dobre orientovať, t. j. nemôže to byť len niekoľko viet. Text si spravidla nevyžaduje nijakú obsahovú úpravu. Upravuje sa len jeho forma, a to tak, že sa v ňom vynechajú isté slová, pričom vynechané miesto sa vyplní takto: _____. Všetky prázdne miesta musia mať rovnakú dĺžku, pretože rôzna dĺžka by prípadne mohla žiakovi naznačovať, aké slovo má doplniť. Pri zhotovovaní cloze-testu sa možno rozhodnúť pre jeden z dvoch spôsobov. Buď sa vynechá pravidelne každé n-té slovo, to znamená, že prázdne miesto je vždy za fixným počtom slov, alebo sa vynechajú slová podľa istých zámerov (Gavora, Šrajerová, 2009).

Zisťovacie otázky sú zamerané na jeden alebo niekoľko málo prvkov textu. Sú to otázky, ktoré sa viažu k informáciám priamo uvedeným v texte. Odpovede na tieto otázky by už mal žiak 1. ročníka zvládnuť. Je dobré poznať diagnostickú hodnotu každého typu otázky. Bolo by treba stanoviť, o čo je lepšie porozumenie, keď je otázka v takej alebo onakej lingvistickej podobe (Gavora, 2009). Napríklad:

Otázka v aktíve: Kto zjedol Červenú čiapočku?

Otázka v pasíve: Kým bola Červená čiapočka zjedená?

Otázka s nadradeným pojmom: Kým bolo dievčatko zjedené?

Ukázalo sa, že žiaci lepšie porozumejú otázkam kladeným v aktíve a s konkrétnym pojmom. To však neznamená, že otázky v pasíve a otázky s nadradenými pojmami nemáme postupne pri zisťovaní porozumenia textu používať.

Vytvorte Cloze test

Vytvorte z prozaického textu, ktorý ste vybrali pre žiakov 1. ročníka jednoduchý Cloze test.

Formulujte zisťovacie otázky

Vytvorte k vybratému prozaickému textu 5 otázok viažucich sa k informáciám v texte. Pre porozumenie textu môžeme využiť aj integráciu slovenského jazyka a literatúry s inými predmetmi.

Vytvorte aktivitu

Na základe integrácie učiva viacerých vyučovacích predmetov vymyslíte aktivitu s vybratým prozaickým textom, ktorou zistíte, ako žiaci 1. ročníka ZŠ porozumeli jeho obsahu, napríklad skupinovou tvorbou komiksu o Červenej čiapočke.

Literatúra

GAVORA, P. a kol. *Ako rozvíjať porozumenie textu u žiaka*. Bratislava: Enigma, 2009.

GAVORA, P., ŠRAJEROVÁ, H. Porozumenie textu zisťované cloze-testom vo vzťahu k niektorým charakteristikám žiakov. In *Slovo o slove*, roč. 15, 2009, s. 199 – 207.

GAVORA, P. *Žiak a text*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1991.

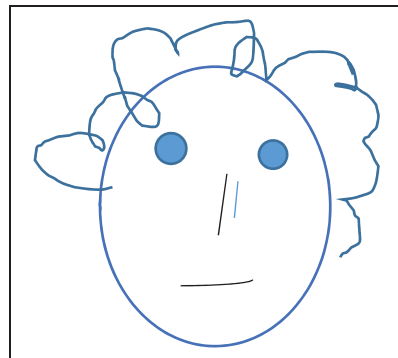
Metódy začiatočného čítania a písania

Čítanie a písanie 1. ročník – prípravné a šlabikárové obdobie

Prečítajte si

Metóda živých písmen je špecifická oživáním písmen pred očami žiakov. Učiteľ/ka rozpráva príbeh, pričom postupne na tabuľu nakreslí celý nápovedný obrázok a pri ďalšom rozprávaní zotiera časti obrázka, až kým nezostane jedno písmeno.

Kreslím kolo gul'até
a v ňom oči okaté,
malý noštek, pusinka
a už je tu Olinka.

Vytvorte báseň

Vymyslite krátku báseň spojenú s písaním tlačeneého tvaru niektorého písmena.

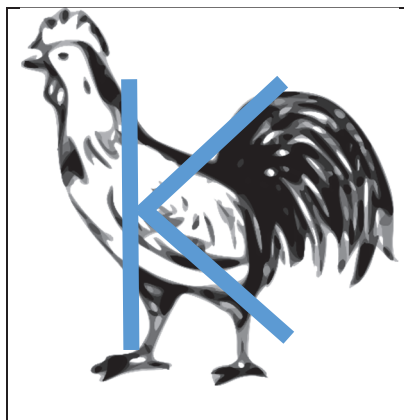

Prečítajte si

Metóda Márie Montessoriovej sa využíva na vytváranie asociácie medzi zvukom hlásky, tvarom písmena a písacím pohybom. Žiak má pred sebou tvar písmena z kovu, neskôr je tvar písmena vytvorený z brúsneho papiera na kartóne. Prstom prechádza po tvare a pritom vyslovuje písmeno. Podobne pokračuje s obťahovaním slabík a slov. Jej obmenou je, že žiak má za úlohu vytiahnuť z vrečka jedno písmeno, ktoré rozoznáva len hmatom. Na základe hmatu analyzuje tvary písmena a porovnáva ho s inými písmenami. Takto použitá metóda Márie Montessoriovej je náročnejšia, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať, pretože žiak často musí identifikovať písmeno aj v obrátenej polohe (rub a líc písmena), čo pri nedostatočne rozvinutej stranovej a priestorovej orientácii môže spôsobiť problémy so zapamätaním si správneho tvaru. Preto túto metódu treba používať uvažene.

Mnemotechnicko-skriptologická metóda. Učiteľ/ka písmená/hlásky vyvodzuje tak, že má vyvodzované písmeno vpísané v nápovednom obrázku. Písmeno tvorí súčasť obrázka. Obrázok napovedá slovo, ktoré sa začína vyvodzovanou hláskou. Tvar písmena je zakomponovaný do obrázka. Táto metóda využíva kombináciu zrkovitého a sluchového vnímania.

KOHÚT

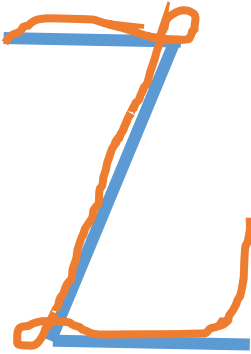

Metóda normálnych slabík. Nápovedný obrázok napovedá žiakom prvú slabiku slova. Túto slabiku sa žiaci učia čítať. Častou chybou pri tejto metóde je nerešpektovanie celých slabík. Učiteľ/ka vyvodzuje prvú slabiku zo slova, ktorého prvá slabika sa nerovná tej, ktorú učiteľ/ka vyvodzuje (napríklad mačka – prvá slabika v slove je „mač“, nie „ma“, učiteľ/ka však vyvodzuje slabiku „ma“).

Doplň slabiky do slov podľa obrázka a slová prečítaj.

<i>ma</i>	<i>mú</i>	<i>ko</i>	<i>ká</i>

Synkretická metóda je založená na princípe porovnávania tlačných tvarov písmen s písanými tvarmi písmen. Učiteľ/ka má na tabuli napísaný tlačný tvar písmena a inou farbou do neho dopíše písaný tvar. Spolu so žiakmi potom oba tvary porovnávajú. Písanie je tu organicky spojené s čítaním. Tento spôsob uľahčuje prepisovanie tlačného textu písaným písmom.

Metóda modelovania. Modelovať je možné z plastelíny, špagátika, špajdle a drôtika, je možné priliepať špajdle či špagátik na papier. Učitelia ju často používajú tak, že predlohu, napísanú na papieri, žiaci obtiahnu lepidlom v tvare ceruzky (v tejto fáze je použitá kopírovacia metóda) a na tvar potom prilepia špagátik, ktorý môžu vymodelovať aj podľa predlohy.

Kopírovacia metóda. Žiaci majú tvary pripravené na predlohe. Predlohu rôzne kopírujú, najprv prechádzajú perom po vzore, kopírujú ho napríklad cez priesvitný papier a až potom začnú písať samostatne. Písaním po predlohe si ruka navykne na tvary písmen, správny pomer jednotlivých častí, na správny sklon i medzery medzi jednotlivými písmenami.

Písané písmo

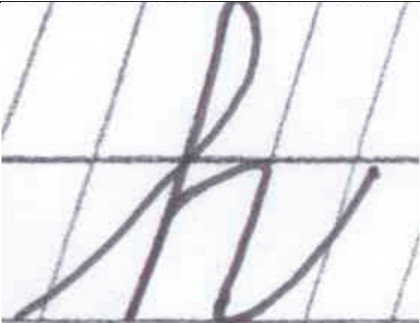
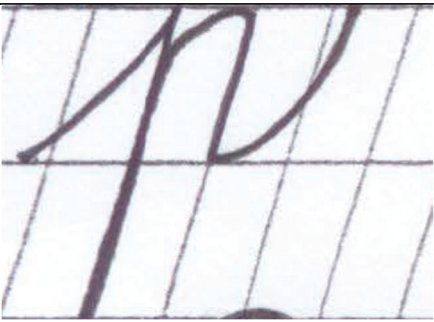
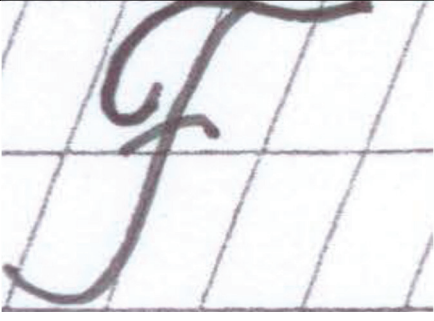
Napíšte písané písmená

Vyskúšajte si písanie písaných písmen do prázdnych okienok v tabuľke s dodržaním príslušného postupu.

Začiatočný horný záhyb; veľká šikmá priamka, dolný záhyb; veľká šikmá priamka + krytý obrat; veľká šikmá priamka; dolný záhyb; malý mierny pravý oblúk.	
Malý mierny pravý oblúk+ otvorený obrat; veľká šikmá priamky; dolný záhyb; veľký mierny ľavý oblúk; bodka.	
Začiatočný závit; malý ľavý oblúk; otvorený pravý zádrh; malý ľavý oblúk; dolný oblúk; malý mierny pravý oblúk.	
Malý mierny ľavý oblúk; dolný záhyb; malá šikmá priamka +krytý obrat; malá šikmá priamky; dolný záhyb; malý mierny pravý oblúk.	
Veľký mierny pravý oblúk + otvorený obrat; veľká šikmá priamka; otvorený šikmý ľavý zádrh; malý mierny pravý oblúk.	
Začiatočný závit; veľký mierny ľavý oblúk; dolný oblúk; malý mierny pravý oblúk+ otvorený obrat; veľká šikmá priamka; dolný záhyb; veľký mierny ľavý oblúk.	

Napíšte postup

Napíšte do prázdnych častí tabuľky metodický postup písania príslušných písmen radením prvkov písmena za sebou.

Napíšte si meno

Napíšte si úhl'adným písaným písmom svoje meno a priezvisko.

Literatúra

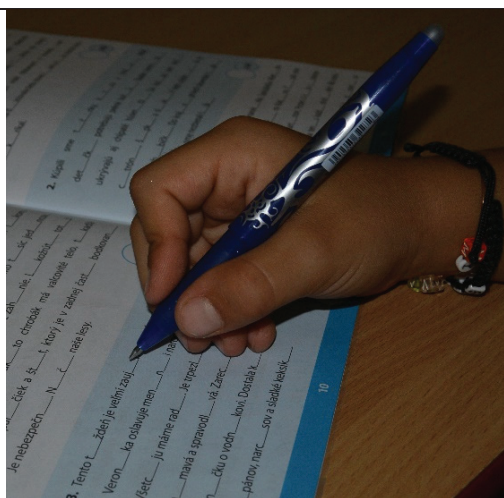
KOMPANOVÁ, E., ĎUROŠOVÁ, E. *Prvky a tvary písma*. Banská Bystrica: PF UMB, Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky, interný študijný materiál, 2005.

Hygienické a technické podmienky písania

Držanie písacieho nástroja

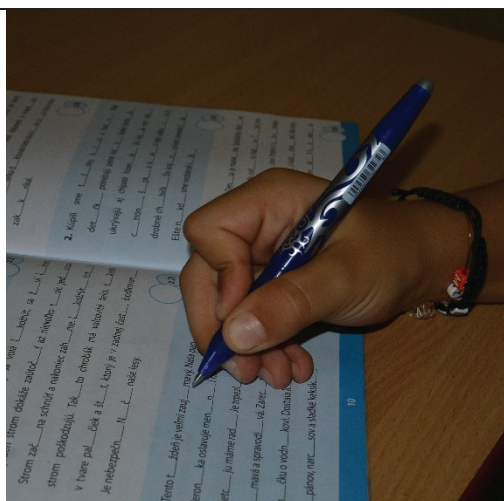
Prečítajte si a pozorujte

Prečítajte si texty a na fotografiách pozorujte správne a nesprávne držanie písacieho nástroja.

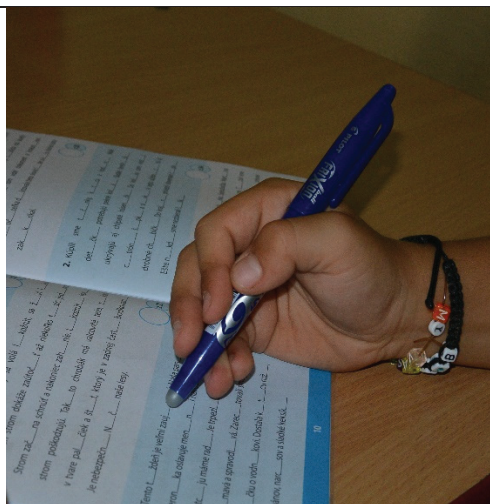
Správne držanie – štipkovité držanie

Palec drží, prostredník podopiera a ukazovák je položený ľahko zhora. Pre toto položenie je možné dieťa motivovať sypaním kuriatkam, čo znamená, že nasypeme zrníčka a kuriatka zobú (deti zdvíhajú ukazovák a napodobňujú zobanie kuriatok).

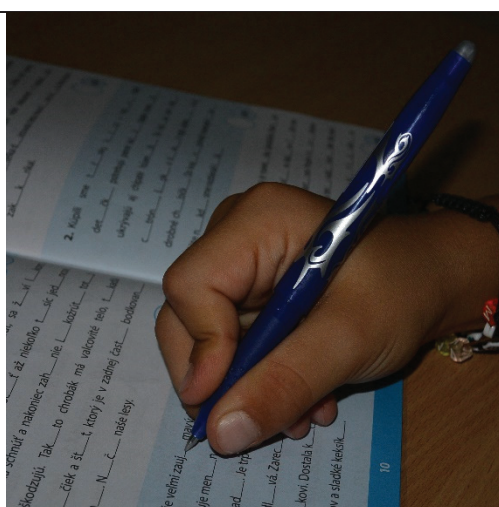
Nesprávne držanie – kľčovité držanie

Palec i ukazovák držia pero príliš kľčovito, čím sa naň vytvára veľký tlak a z toho dôvodu sa tiež ukazovák prehýba.

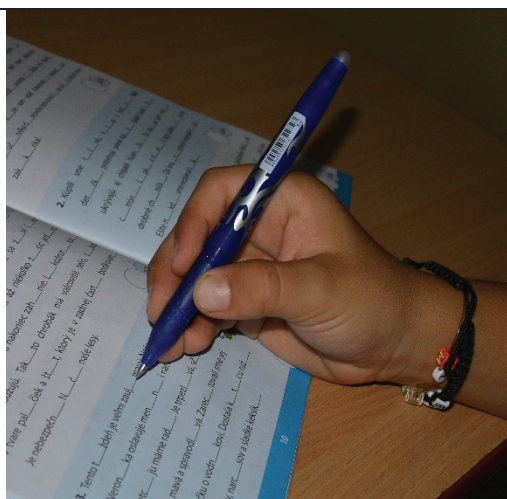
Nesprávne držanie – hrnčekovitý úchop

Palec drží, prstenník podpiera, prostredník s ukazovákom sú položené zhora.

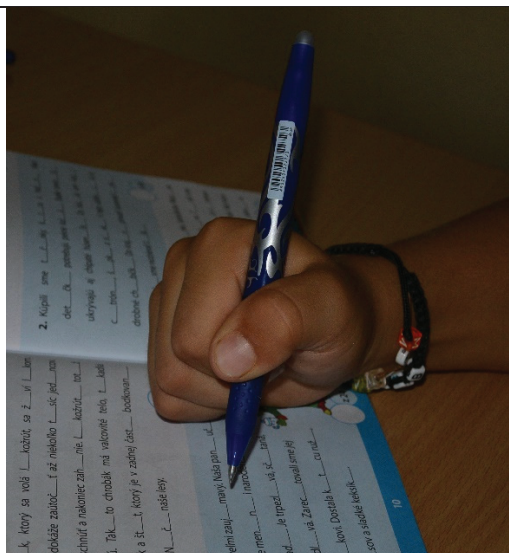
Nesprávne držanie – nízke kľčovité držanie

Palec a ukazovák držia pero veľmi kľčovito, čím sa vytvára naň veľký tlak a z toho dôvodu sa tiež ukazovák prehýba, pričom prsty držia pero veľmi nízko – blízko hrotu.

Nesprávne držanie – pretiahnutá pästička

Prsty sú oproti správne držaniu pretiahnuté, pero podpiera prstenník.

Nesprávne držanie – pästičkové držanie

Palec je ohnutý cez pero a ostaté prsty sú zovreté v päšť.

Opisy správneho a nesprávneho držania písacieho nástroja dostupné na: <http://www.ako-spravne-pisat.sk/priklady-spravneho-a-nespravneho-pisania>

Správne sedenie pri písaní

Prečítajte si a pozorujte

Prečítajte si texty a na fotografiách pozorujte správne a nesprávne držanie písacieho nástroja.

Správne sedenie

Z bočného pohľadu vidíme, že dieťa sedí na celej stoličke – obe chodidlá sú celou plochou opreté o podlahu, päty sú pod kolenami. Dôležitá je aj vzdialenosť hlavy od podložky a vystretý chrbát.

	Správne sedenie Kolená by mali byť od seba na šírku dvoch detských pästičiek. Ruka, ktorá nepíše, pridržuje zošit.

Nesprávne sedenie pri písaní

Prečítajte si a pozorujte

	Nesprávne sedenie Nohy sú zastrčené za nohy stoličky.
	Nesprávne sedenie Sedenie na kraji stoličky, nesprávne postavenie nôh.

Nesprávne sedenie

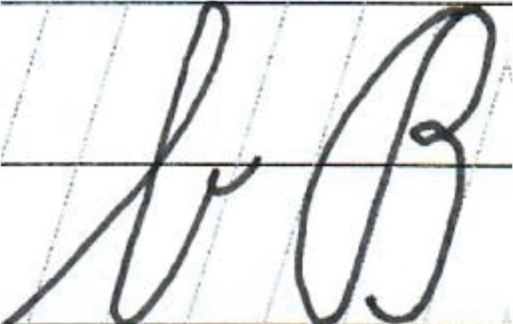
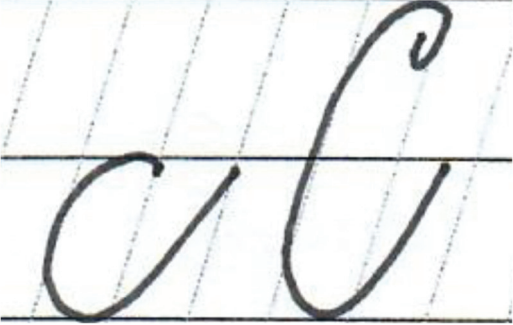
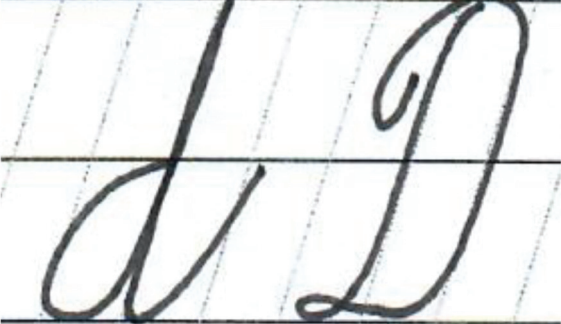
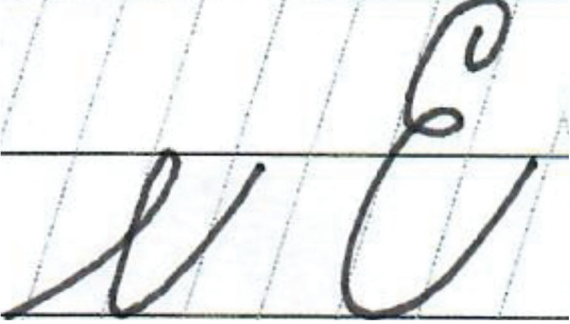
Ľavá ruka je na hornom okraji papiera písacej plochy, hlava je veľmi naklonená nad papierom, prehnutý chrbát (kyfotické držanie).

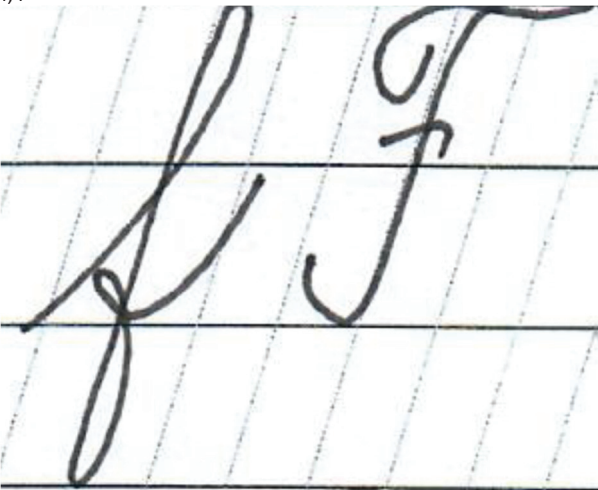
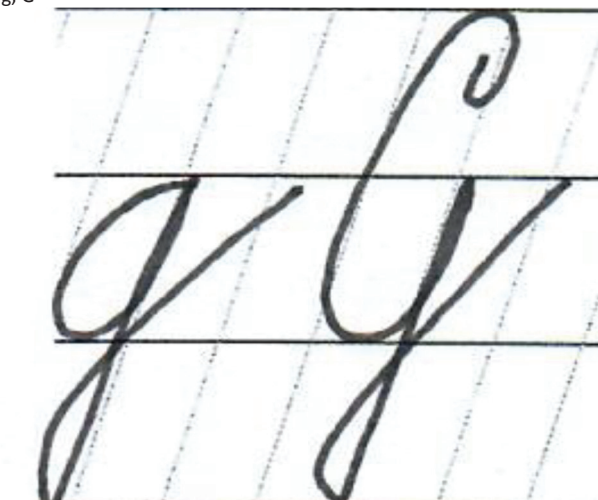
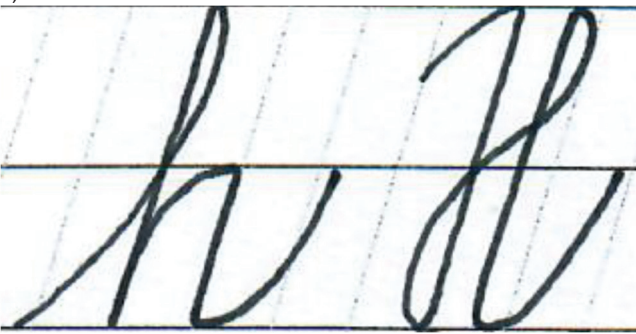
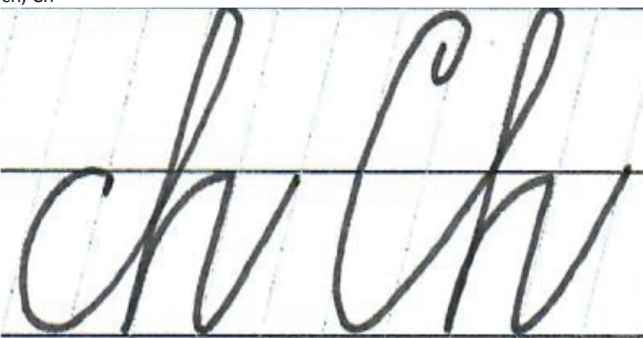
Opisy správneho a nesprávneho sedenia pri písaní dostupné na: <http://www.ako-spravne-pisat.sk/priklady-spravneho-a-nespravneho-pisania/>

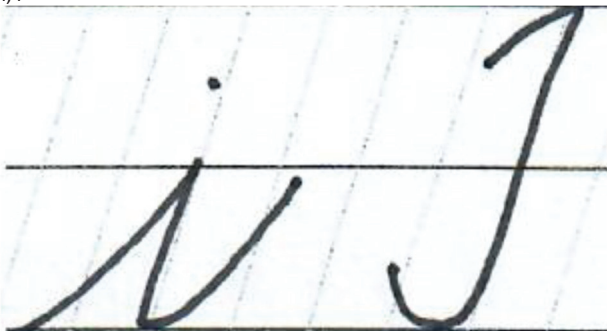
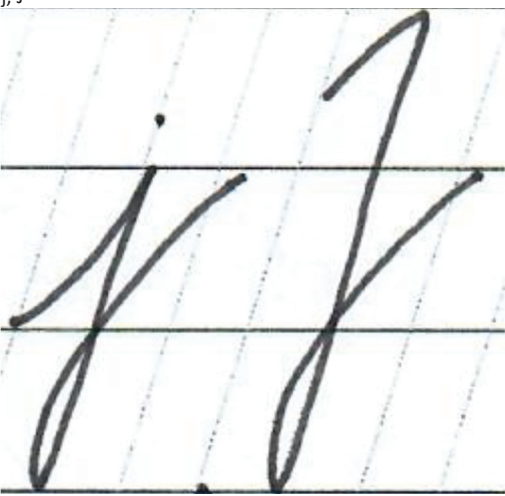
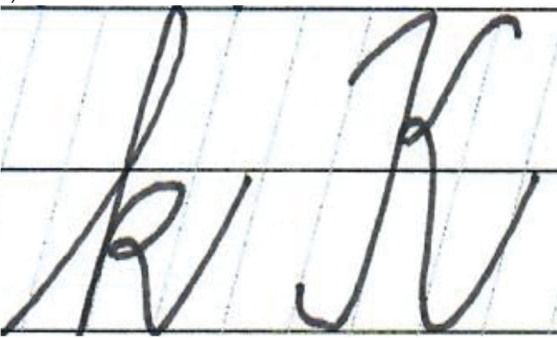
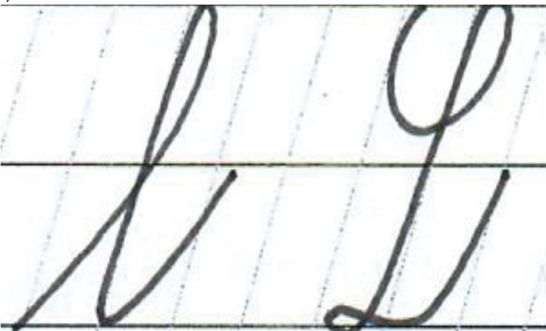
Popis prvkov písmen

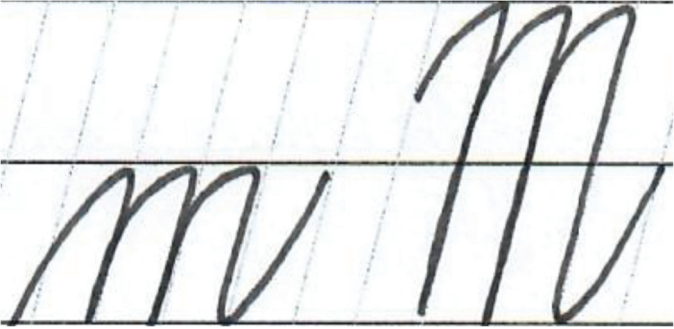
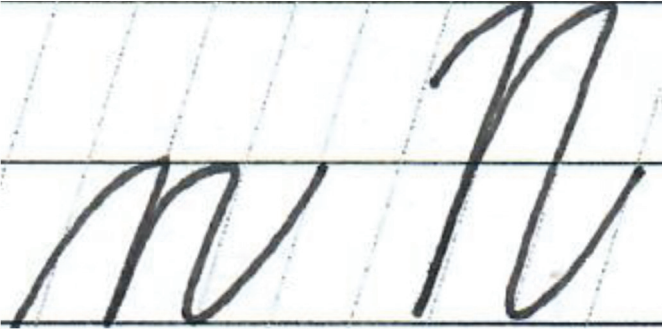
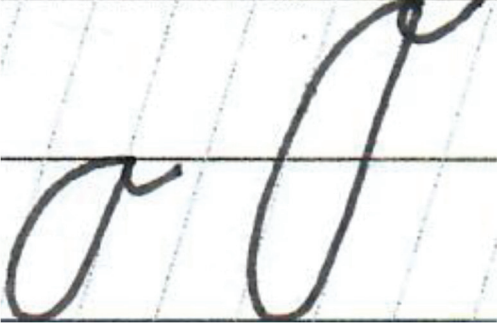
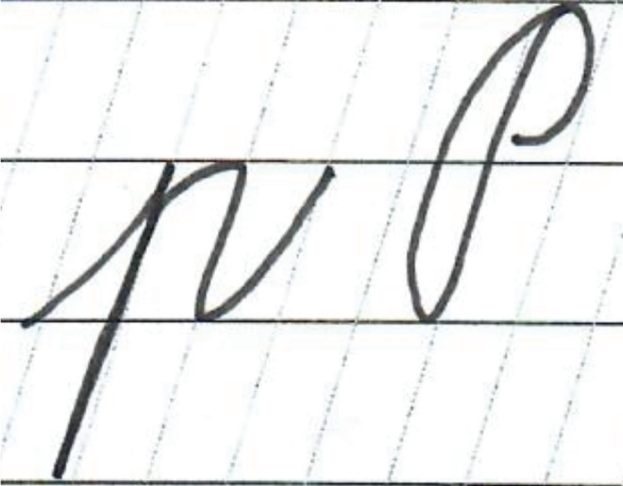
Prečítajte si a pozorujte

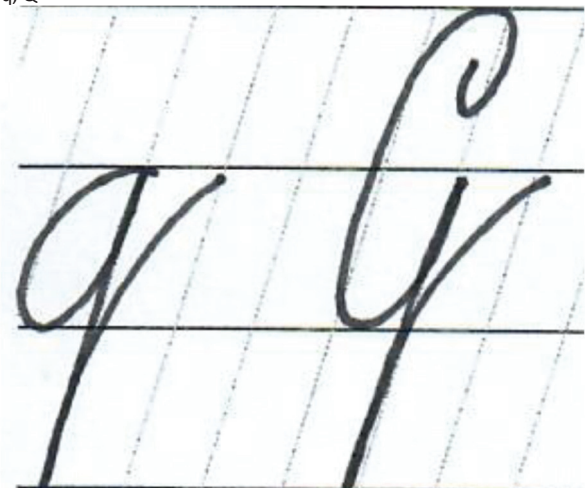
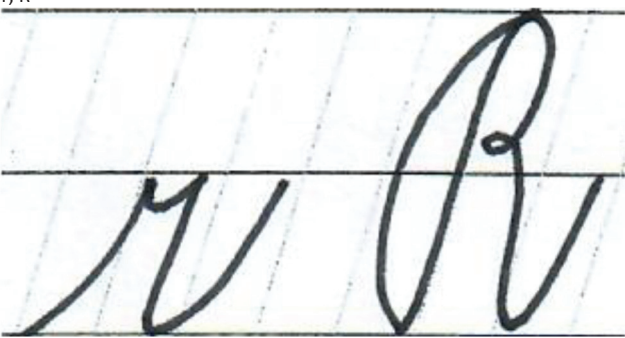
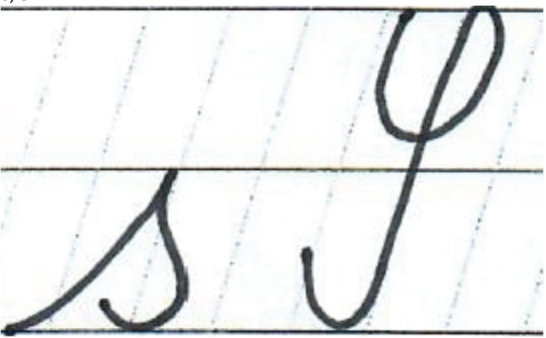
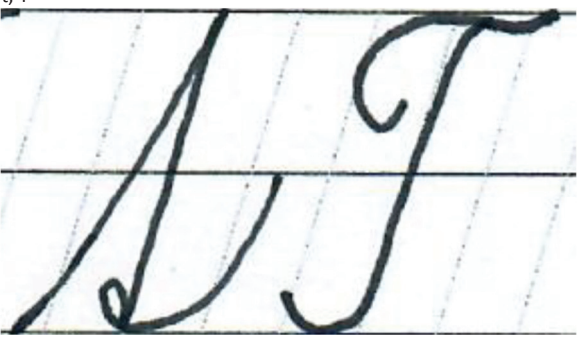
	Popis prvkov malého tvaru písmena	Popis prvkov veľkého tvaru písmena
a, A	malý mierny ľavý oblúk (m. m. ľ. o.) dolný záhyb (d. záhyb) malá šikmá priamka (m. š. priamka) krytý obrat (k. obrat) m. š. priamka d. záhyb malý mierny pravý oblúk (m. m. p. oblúk)	veľký mierny ľavý oblúk (v. m. ľ. o.) d. záhyb veľká šikmá priamka (v. š. priamka) k. obrat v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk

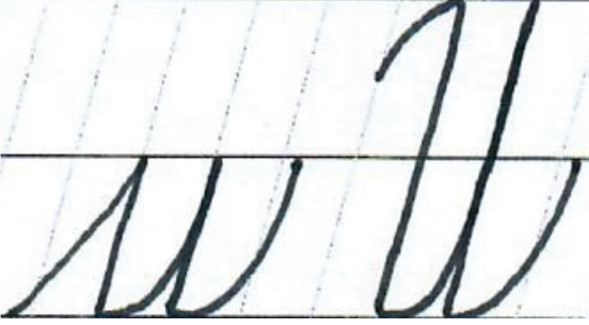
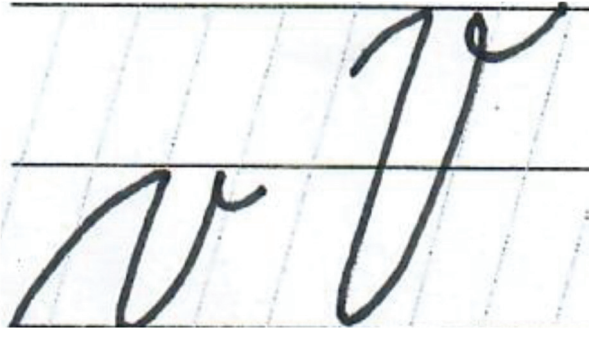
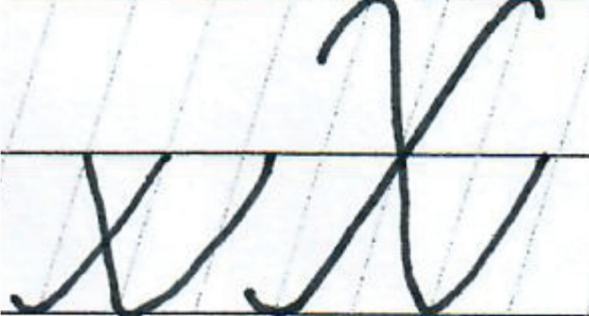
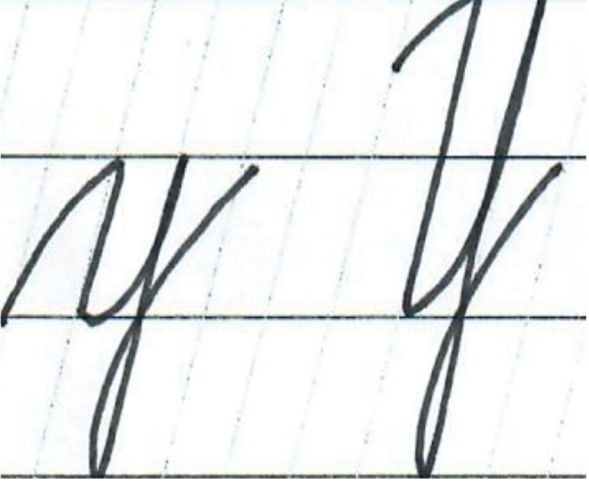
b, B	v. m. p oblúk h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk k. obrat z. zádrh	h. ľ. ¼ oblúk v. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk m. p oblúk o. ľ zádrh m. p. oblúk k. d. oblúk
c, C	h. oblúk m. m. ľ. oblúk d. oblúk m. m. p. oblúk	z. závit ľavý mierny oblúk d. oblúk m. m. p. oblúk
d, D	m. m. ľ oblúk d. záhyb v. š. priamka k. obrat v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	h. ľ. ¼ oblúk v. š. priamka d. oblúk vlnovka v. m. p. oblúk koncový závit
e, E	m. m. p. oblúk h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	začiatkový závit (z. závit) malý ľavý oblúk (m. ľ. oblúk) otvorený pravý zádrh (o. p. zádrh) m. ľ. oblúk dolný oblúk (d. oblúk) m. m. p. oblúk

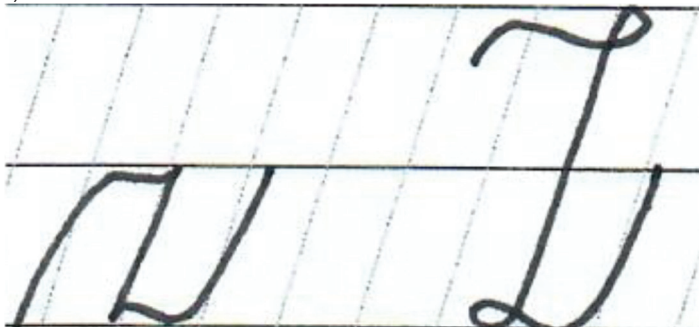
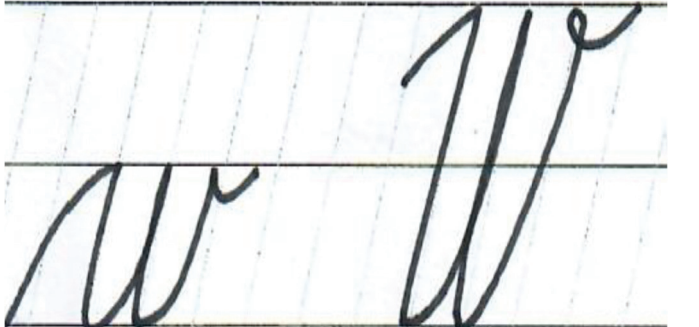
f, F	v. m. p oblúk h. záhyb dlhá š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk otvorený šikmý ľavý zádrh m. m. p. oblúk	h. ľ. ¼ oblúk v. š. priamka k. d oblúk z. závit vlnovka fajčka = h. záhyb
g, G	m. m. ľ. oblúk d. záhyb m. š. priamka k. obrat v. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk	z. závit v. m. ľ. oblúk d. oblúk m. m. p. oblúk o. obrat v. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk
h, H	v. m. p oblúk h. záhyb v. š. priamka k. obrat m. š. priamka h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	z. h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. ľ. oblúk m. š. priamka m. m. p oblúk h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p oblúk
ch, Ch	h. oblúk m. m. ľ. oblúk d. oblúk v. m. p. oblúk h. záhyb v. š. priamka k. obrat d. záhyb m. m. p. oblúk	z. závit ľavý mierny oblúk d. oblúk v. m. p. oblúk h. záhyb v. š. priamka k. obrat d. záhyb m. m. p. oblúk

i, I	m. m. p: oblúk+ ostrý obrat (o. obrat) m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk+ bodka	z. h. záhyb v. š. priamka koncový dolný oblúk (n. d. oblúk)
j, J	m. m. p. oblúk o. obrat v. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk+ bodka	z. h. záhyb dlhá šikmá priamka (d. š. priamka) d. záhyb v. m. ľ. oblúk
k, K	v. m. p. oblúk · h. záhyb v. š. priamka + k. obrat m. š. priamka h. záhyb · otvorený ľavý zádrh (o. ľ. zádrh) m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	z. h. záhyb v. š. priamka k. d. oblúk horný poloblúk (h. ½ oblúk) m. š. priamka o. ľ. zádrh m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk
l, L	v. m. p. oblúk h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	začiatkový dolný oblúk (z.<:i. oblúk) h. záhyb v. š. priamka d. oblúk vlnovka (h. oblúk, d. oblúk) m. m. p. oblúk

m, M	m. m. l' oblúk horný záhyb (h záhyb) m. š. priamka, k. obrat m. š. priamka h záhyb m. š. priamka ....., k. obrat m. š. priamka h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	začiatkový horný- záhyb (z. h. z.) v š. priamka - k obrat v š. priamka h záhyb v š. priamka __, k obrat v š. priamka h záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk
n, N	m. m. l' oblúk h. záhyb m. š. priamka + k. obrat m. š. priamka h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	z. h. záhyb v. š. priamka + k. obrat v. š. priamka h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk
o, O	m. m. l' oblúk d. záhyb m. š. priamka k. obrat z. zádrh	v. m. l' oblúk d. záhyb v. š. priamka o. zádrh
p, P	m. m. p. oblúk + o. obrat v. š. priamka + k. obrat v. š. priamka h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	horný ľavý štvrt oblúk (h. l'. ¼ oblúk) v. š. priamka d. záhyb v. m. l' oblúk malý pravý oblúk (m. p. oblúk)

q, Q	m. m. ľ. oblúk d. záhyb m. š. priamka k. obrat v. š. priamka polodkrytý obrat (pk. obrat) v. m. ľ. oblúk	z. závit v. m. ľ. oblúk d. oblúk m. m. p. oblúk o. obrat v. š. priamka pk. obrat v. m. ľ. oblúk
r, R	m. m. p. oblúk + k. obrat z. zádrh + o. obrat m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	h. ľ. ¼ oblúk v. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk m. p. oblúk o. ľ. zádrh m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk
s, S	m. m. p. oblúk vlnovka (zvislá) koncový dolný oblúk (k. d. oblúk)	z. d. oblúk h. záhyb v. š. priamka k. d. oblúk
t, T	v. m. p. oblúk o. obrat v. š. priamka otvorený šikmý ľavý zádrh m. m. p. oblúk	h. ľ. ¼ oblúk v. š. priamka k. d. oblúk z. závit vlnovka

u, U	m. m. p. oblúk + o. obrat m. š. priamka d. záhyb m. š. priamka + k. obrat m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	z. h. záhyb v. š. priamka d. záhyb v. š. priamka k. obrat v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk
v, V	m. m. ľ. oblúk h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk + k. obrat zatvorený/krytý zádrh (z. zádrh)	z. h. záhyb v. š. priamka d. záhyb v. m. p. oblúk otvorený zádrh (o. zádrh)
x, X	m. m. p. oblúk d. k. oblúk m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk	h. l/2 oblúk v. š. priamka d. k. oblúk z. h. záhyb v. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk
y, Y	m. m. ľ. oblúk h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. š. priamka + k. obrat v. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk	z. h. záhyb v. š. priamka d. záhyb v. š. priamka + k. obrat d. š. priamka d. záhyb v. m. ľ. oblúk

z, Z	m. m. ľ. oblúk vlnovka + o. obrat m. š. priamka + o. obrat vlnovka m. m. p. oblúk	začiatočná vlnovka (z. vlnovka) h. oblúk v. š. priamka d. oblúk vlnovka m. m. p. oblúk
w, W	m. m. ľ. oblúk h. záhyb m. š. priamka d. záhyb m. š. priamka k. obrat m. š. priamka d. záhyb m. m. p. oblúk z. zádrh	z. h. záhyb v. š. priamka d. záhyb v. š. priamka k. obrat d. záhyb v. m. p. oblúk o. zádrh

Literatúra

KOMPANOVÁ, E., ĐUROŠOVÁ, E. *Prvky a tvary písma*. Banská Bystrica: PF UMB, Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky, interný študijný materiál, 2005.

Comenia script

Prečítajte si

Comenia script je nespojité písané písmo. Písanie písmom Comenia Script universal môžu učiť iba učitelia/ky, ktorí/é absolvovali k tomu vzdelávanie a získali o jeho absolvovaní certifikát. Vychovávateľia/ky v ŠKD by mali mať vedomosť, že tento druh písma sa tiež používa v primárnom vzdelávaní, aj keď jeho výučbu nerealizujú, ale deťom pomáhajú v príprave na výučbu.

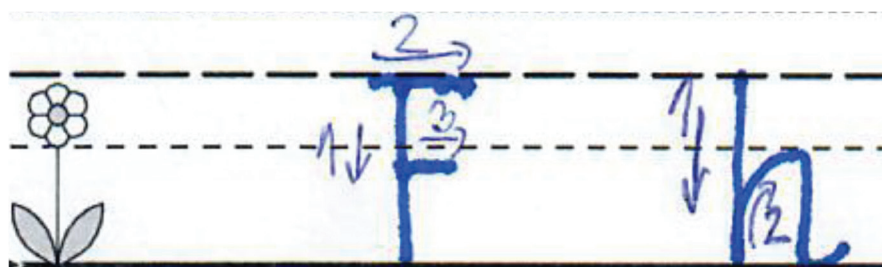
Existuje **viacero typov písma Comenia script**:

- Comenia Script B (bez výbehových ťahov),
- Comenia Script A,
- Comenia Script kaligrafická forma,
- Comenia Script universal, ktoré bolo dva roky overované MŠMT ČR.

Lenčová (2008) uviedla špecifiká písma Comenia Script universal. Comenia Script universal už niekoľko rokov predstavuje alternatívu k výučbe písania spojitého písaného písma, ktoré má v slovenských školách dlhodobú tradíciu. Napriek tomu, že je podobné tlačnému písmu, má svoje špecifiká a viaceré písmená majú niekoľko možných variácií.

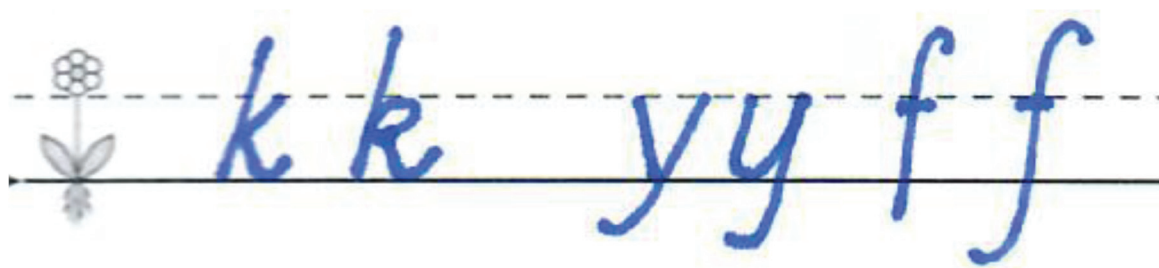
Isté špecifiká písania majú aj tvary v 1. a 2. ročníku. Tieto špecifiká sa týkajú veľkosti, sklonu a tvaru písmen. Žiaci v prvom ročníku môžu písať tvary jednotlivých písmen v zväčšených tvaroch (veľkosť 41 bodov) a bez sklonu. Ak však začnú písať so sklonom, je to v poriadku, ale sklon by mal byť pravidelný. Stredná výška písma (ako napr. stredná výška písmena h) je zväčšená na nasledujúcom obrázku zámerne, aby bolo písmo čitateľnejšie. Jednotlivé ťahy sú dané rovnako ako pri spojitom písanom písme. Materiály pre žiakov, napríklad záložka s abecedou pre pravákov a ľavákov obsahujú aj poradie jednotlivých ťahov pri písaní písma Comenia Script universal.

Písmo Comenia Script v 1. ročníku, ťahy pre pravákov

Postupne sa tvary písmen vo vyšších ročníkoch zmenšujú. Výška v druhom ročníku je 38 bodov. V druhom ročníku si osvojujú tvary písmen so sklonom a písmo sa v písankách zmenšuje. Tomu sú prispôsobené aj písanky pre žiakov jednotlivých ročníkov. Abeceda obsahuje niekoľko písmen, ktoré majú viaceré prípustné tvary/varianty, napríklad k, y, f v nasledujúcom obrázku. Žiaci sa s jednotlivými tvarmi oboznamujú postupne od najjednoduchšieho po zložitejšie. Po oboznámení sa so všetkými písanými tvarmi si žiak sám vyberie, ktorý z tvarov bude vo svojom písomnom prejave používať.

Písmo Comenia Script v 2. ročníku (so sklonom) a tvarové variácie vybraných písmen

Ako pozitíva písma Comenia Script Lenčová (2008) uviedla zväčšenú veľkosť písmen strednej výšky, voliteľný sklon písma a jednoduchú veľkú abecedu. Zavádzanie písma Comenia Script do škôl je spojené aj negatívami (Robert, 2010). Osvojenie písaného písma (spojitého alebo aj nespojitého) by malo viesť k jeho aktívnemu používaniu a tvorivému písaniu.

Napíšte si meno a priezvisko Comenia Scriptom.

Literatúra

LENČOVÁ, R. Praktický manuál Comenia Script universal. Praha: Svět, 2008.

ROBERT. J. 2010. Problémy s používaním písma Comenia Script. Online. cit. [2019-08-30] Dostupné na: <http://www.typografie.unas.cz/zpravodajTypograf/ComeniaScript-problemy-250dpi.pdf>

Rozvíjanie tvorivého písania žiakov

Vyskúšajte si

Vyskúšajte si aktivity na podporu tvorivého písania žiakov v ŠKD a odpovedajte na súvisiace otázky.

Denníček

Žiaci si vypočujú príbeh o chlapcovi, ktorý si písal denník (Kinney, 2010). Vychovávateľ/ka (učiteľ/ka) prečíta žiakom krátke zážitky odvážneho bojka z knihy. Následne vedie o žiakmi rozhovor prostredníctvom otázok vyplývajúcich zo zážitkov odvážneho bojka. Žiaci komunikujú svoje vlastné poznatky o tom, čo je denník, akým spôsobom si robíme do neho zápisky.

Vysvetlite, ako by sa dalo ďalej postupovať, aby si žiaci začali písať vlastný alebo triedny denník.

Moje najmilšie zvieratko

Žiaci dostanú na papieri príbeh z knihy Tuláčik a Klára (Groch, 2011). Následne vedú v kruhu rozhovor o príbehu. Komunikujú, čo sa v ňom udialo. Po rozhovore sa pokúsia napísať čo najviac viet o svojom najmilšom zvieratku, ktoré majú doma alebo ktoré by chceli mať.

Vysvetlite, ako by ste pomohli deťom pri písaní opisu svojho najmilšieho zvieratka.

Zážitok na výlete

Traja vybraní žiaci prezentujú projekty o svojom výlete. Použijú pri tom fotografie a prezentáciu v programe Power Point. Ostatní žiaci počúvajú, priebežne kladú prezentujúcim otázky a vedú s nimi rozhovor. Zisťujú informácie, ktoré ich zaujímajú a ktoré neboli povedané. Každý žiak potom napíše čo najviac viet o svojom vlastnom výlete.

Vysvetlite, ako by ste pomohli deťom pri písaní rozprávania o vlastnom výlete.

Ja a moja rodina

Vychovávateľ/ka (učiteľ/ka) si pripraví rozprávanie o svojej rodine. Žiaci si rozprávanie vypočujú a povedia, ktorú časť rozprávania považujú za najkrajšiu a prečo. Potom na list papiera napíšu jednu vetu o tom, čo pre nich znamená rodina. Papier poskladajú a vložia do škatuľky. V kruhu potom ústne predstavia svoju rodinu podľa fotografie, ktorú si priniesli. Stručne povedia, čo si na svojej rodine najviac vážia. Fotografie pripnú na nástenku a zo škatuľky vyberajú papieriky. Čítajú, čo je o rodine na papierikoch napísané a pripínajú ich na nástenku. Následne samostatne píše vety o svojej rodine.

Vysvetlite, ako by ste pomohli deťom pri písaní rozprávania o vlastnej rodine.

Literatúra

GROCH, E. J. *Tuláčik a Klára*. Martinus, 2011.
KINNEY, J. *Denník odvážneho bojka*. Bratislava: Ikar, 2010.

Rozvíjanie čitateľstva žiakov

Napíšte zásady

Sformulujte a napíšte 4 zásady, ktoré musí vychovávateľ/ka (učiteľ/ka) dodržať, aby u žiakov rozvíjal/a čitateľstvo.

Prečítajte si

Vychovávateľa/ky a učiteľ/ky sa môžu so svojimi žiakmi zapojiť do rôznych čitateľských projektov, akcií a súťaží.

Zaujímavý je celoslovenský projekt *Celé Slovensko číta deťom* (www.celeslovenskocitadetom.sk). Zameraný je na rodinu a jeho cieľom je podpora emocionálneho, psychického a morálneho zdravia detí a mládeže. Jeho ideou je, že čitateľstvo dieťaťa sa nerodí len vtedy, keď číta samotné dieťa. Čitateľstvo dieťaťa ovplyvňujú všetci, ktorí dieťaťu čítajú. Heslo a hlavná myšlienka projektu znie: „Pod', budem ti čítať!“ a „Čítajme deťom 20 minút každý deň!“ Projekt pozostáva z programov, kde hlavnými čítajúcimi hosťami sú významné osobnosti daného mesta a regiónu, umelci, spisovatelia, vedci, športovci, jednoducho všetci, ktorí sú ochotní prečítať cca 4 – 5 minút z ich milovanej detskej knihy. Ide o osobnosti, ktoré životnými postojmi, svojou tvorbou i činmi môžu byť príkladom pre deti. Tento projekt môže mať presah aj do školských klubov detí, kde vychovávateľ/ka môže ísť svojou vlastnou cestou. Čítať žiakom môžu okrem vychovávateľa/ky a učiteľa/ky aj starší spolužiaci, rodičia a starí rodičia, zákonní zástupcovia.

Zaujímavá je súťaž *Čitateľský oriešok 4 pre žiakov 2., 3. a 4. ročníka ZŠ*, ktorú realizuje STV1 (<https://www.skolskyportal.sk/citateľsky-oriešok-4>). Podnetné sú aj čitateľské aktivity realizované v detských knižniciach: Votrelc, Čitateľská komisia, Vrecúško s tajomstvom, Čítanie pre malé deti aj dôchodcov, Čítanie pod nebom, Beseda s autorom a iné.

Prečítajte si

Šlabikáre a písanky sú základnými didaktickými prostriedkami v nácviku čítania a písania. Učitelia/ky ich môžu dopĺňať rôznymi inými pomôckami. Niektoré sú súčasťou sady didaktických pomôcok distribuovaných vydateľstvami, iné si učiteľ/ka vytvára svojpomocne aj v spolupráci so žiakmi, napríklad:

- pracovné listy,
- vlastný šlabikár žiaka,
- písmená doplnené obrázkami,
- leporelá s abecedou a obrázkami,
- školský alebo triedny časopis,
- zápisky do denníka a iné.

V tvorbe didaktických prostriedkov je potrebné dbať na autentickosť a zmysluplosť. Dôležité je, aby deti v procese tvorby produktov nadobúdali pozitívne skúsenosti a prežívali príjemné pocity.

Internetové zdroje

www.celeslovenskocitadetom.sk

<https://www.skolskyportal.sk/citateľsky-oriešok-4>

<https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/5196/citateľske-aktivity-ktore-mozete-robit-s-detmi-v-kniznici>

Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti žiakov v školskom klube detí

Učenie sa čítaním a reprodukováním príbehu

Otázky a úlohy na najnižšiu úroveň kognitívnych schopností

Prečítajte si

Otázky a úlohy, ktoré aktivujú najnižšiu úroveň kognitívneho zapojenia sa odvíjajú od prečítanej knihy, príbehu. Napríklad žiaci si zvolia knihu **Leonardo, kocúr z ulice** (Uličiansky, 2003).

Žiaci najskôr knihu prezentujú, predstavia meno spisovateľa a ilustrátorky, opíšu obal a titulný list, potom čítajú a reprodukovujú príbeh.

Porozumenie explicitnému významu textu môže vychovávateľ/ka (učiteľ/ka) zisťovať, napríklad otázkami:

Ako sa volala Leonardova mama?

Kde sa Leonardo narodil?

Akú farbu mali Leonardovi súrodenci?

V čom chcel kúpať ujo spisovateľ Leonarda? a podobne.

Vyfarbite otázky a úlohy

Vyfarbite 10 otázok a úloh, ktoré by ste žiakom zadávali pri práci s príbehom Leonardo, kocúr z ulice.

V riadkoch otázky a úlohy vzhľadom na príbeh konkretizujte a napíšte.

Otázky a úlohy pre najnižšiu úroveň kognitívnych schopností žiakov:

- kde sa dej odohráva?
- aké postavy vystupujú?
- aký bol, aká bola postava?
- nájdí v texte písmeno, slovo,
- prečítaj slovo, vetu, časť textu, ktorá popisuje,
- podčiarkni slovo (podstatné, prídavné meno...),
- podčiarkni vetu (oznamovaciu, opytovaciu, rozkazovaciu),
- spočítaj vety, slová v texte,
- vyhl'adaj v texte najdlhšie, najkratšie slovo,
- vyhl'adaj v texte prvé, posledné slovo,
- vyhl'adaj v texte zvieracie a fantazijné postavy,
- vymenuj predmety, ktoré sa v texte vyskytujú,
- urči autora a názov textu,
- vypíš a prečítaj neznáme výrazy,
- podčiarkni neznáme výrazy v texte,
- vyhl'adaj konkrétnu časť, údaj alebo vetu,
- prerozprávaj obsah príbehu,
- odpovedaj na otázku (otázka s alternatívami),
- odpovedaj na otázku (dichotomická otázka – áno, nie),

- vyhľadaj vety o...
- vypíš 3,2,1-slabičné slová,
- odpovedaj na otázku: Kto prišiel? Kto odišiel?
- nájdi slovo, ktoré sa začína, končí na...
- vyber správnu odpoveď z...
- nájdi vetu, ktorá končí...
- spočítaj (slohy, slová, vety...)
- porovnaj veľkosť odsekov....
- ukáž na obrázku...

Otázky a úlohy na strednú úroveň kognitívnych schopností

Prečítajte si

Úlohy, ktoré aktivujú *strednú úroveň kognitívneho zapojenia* vyžadujú analýzu slovnej zásoby, vysvetľovanie pojmov a hádanie slov. Vychovávateľ/ka, učiteľ/ka môže zadať tieto úlohy žiakom:

- vysvetlite slovné spojenia – labky si spôsobne zložil pod bradu..., človek si prevráti celý dom hore nohami..., úplne splynul s tmou ... a iné,
- povedzte inak – mohol vystrájať, usalašil sa pri mne, staré haraburdy.

Žiakom možno zadať aj úlohy na doplňovanie, odhadovanie a rozpoznávanie detailov v príbehu – **hádanky, doplňovačky, tajničky**.

Nemenej dôležité je porovnávanie, osobné preferencie, rekonštrukcia príbehu, tvorba časovej postupnosti, tvorenie domnienok na základe obrázkov, tvorba ponaučenia, vyvodenie jednoduchých záverov z textu, napríklad: *Čo môžeme usúdiť o Leonardovi na základe inzerátu?*
HĽADÁM ÚTULNÝ, BEZPEČNÝ DOMOV. Zn. IHNEĎ!

Napište slová

Inšpirujte sa učebnou úlohou pre žiakov a doplňte chýbajúce slová do viet.

1. Mačky majú životov.
2. Niet bez mačky.
3. Dobre je , keď mačka nie je doma.
4. Mačka vynáša z domu .

Označte poradie viet

Usporiadajte vety podľa časovej postupnosti napísaním číslice označujúcej poradie významu v deji knihy Leonardo, kocúr z ulice (Uličiansky, 2003).

- ..... „Leo, ideme sa kúpať!“
..... Zdá sa, že na bojazlivého kocúra treba ísť inak.
..... „AUUU!“ Zapotácal som sa — a čľupol do vane.
..... Kocúrovi sa pri pohľade na hlbokú vaňu s vodou zježili všetky chlpy.
..... Začal ma škriabať.
..... Silou-mocou sa mi chcel vyšmyknúť.

Vyfarbte otázky a úlohy

Vyfarbte 5 otázok a úloh, ktoré by ste žiakom zadávali pri práci s príbehom Leonardo, kocúr z ulice. V riadkoch otázky a úlohy vzhľadom k tomuto príbehu konkretizujte a napíšte.

Otázky a úlohy pre strednú úroveň kognitívnych schopností žiakov:

- prečo postava tak konala?
- charakterizuj postavu podľa konania,
- porovnaj konanie a vlastnosti dvoch hlavných postáv,
- usporiadaj strofy básne podľa významu,
- vytvor z textu dialóg,
- aké ponaučenie vyplýva z príbehu?
- nahrad' slovo, zameň podobný, opačný význam,
- **rozhodni, ktorá veta je v texte zbytočná a prečo.**

Otázky a úlohy na najvyššiu úroveň kognitívnych schopností

Vyfarbte otázky a úlohy

Vyfarbte 10 otázok a úloh, ktoré by ste žiakom zadávali pri práci s príbehom Leonardo, kocúr z ulice. V riadkoch otázky a úlohy vzhľadom k tomuto príbehu konkretizujte a napíšte.

Otázky a úlohy na najvyššiu úroveň kognitívnych schopností žiakov:

- vysvetli príčinu, následok,
- ako by si zareagoval, ako by si sa zachoval ty?
- čo si myslíš o správaní sa postavy?
- dramatizujte príbeh,
- umiestni príbeh do inej doby,
- vymysli nadpisy pre jednotlivé odseky,

-	myslíš si, že je to pravdivé, nepravdivé a prečo?
-	vytvor vlastnú osnovu z textu,
-	čo sa stáva, keď vlastnosti postáv majú ľudia v reálnom živote?
-	povedz hlavnú myšlienku príbehu,
-	ktorou postavou by si chcel/nechcel byť a prečo?
-	stalo sa aj tebe niečo podobné, kedy?
-	nájdi z ríše zvierat postavu s podobnými vlastnosťami,
-	interpretuj príbeh po príchode inej postavy,
-	prerozprávaj báseň do prózy,
-	vyber z textu kľúčové slová, čo by sa stalo, keby zmizli?
-	rozhodni, či bolo konanie hlavnej postavy správne, odôvodni prečo áno, alebo prečo nie,
-	pretvor daný text do inej literárnej formy, použi iné jazykové prostriedky,
-	keby si bol ty hlavná postava, ako by si sa správal v danej situácii, čo by si zmenil?
-	vytvor komiks k prečítanému textu,
-	vyjadri vlastné pocity, ako na teba text zapôsobil: verbálne (jazykové prostriedky), neverbálne (pocity), ilustrácia (výtvarné prostriedky),
-	ponúkni iné riešenia daného problému,
-	čo by sa stalo, keby...
-	prečo si myslíš, že text je (povešť, rozprávka, bájka, povest'...)?
-	rozpoznaj hlavné znaky formy textu (bájka, povest', rozprávka, hádanka...),
-	prečo autor použil...
-	čo chcel autor vyjadriť týmto slovom, vetou...
-	Ktoré slovo (slová) najviac charakterizuje tento príbeh (text)?
-	vymysli ako by si riešil, poradil...
-	čo si prečítal medzi riadkami? (skrytý význam),
-	aké iné výrazové prostriedky by si použil?
-	predved', zahraj, neverbálne vyjadri...
-	čo v tebe vyvoláva, vyjadri pocit farbami?
-	pokús sa negatívne veci zmeniť na kladné,
-	vstúp do deja a zmeň ho tak, aby mal zmysel.

Napište text

Vymyslite a napíšte iný záver príbehu o Leonardovi, kocúrovi z ulice.

Literatúra

BABIAKOVÁ, S. Inovatívne prístupy k rozvíjaniu jazykovej a literárnej gramotnosti žiakov v ŠKD. In *Didaktika – špeciálna príloha časopisu Manažment školy v praxi*. Bratislava: Wolter Kluwer, roč. 2008, č. 2, s. 1 – 4.

ULČIANSKY, J. *Leonardo, kocúr z ulice*. Bratislava: Vydavateľstvo Trio Publishing, 2003.

Práca s informačnými a literárnymi textami

Prečítajte si

V čitateľskej stratégii **KWL** (*Know – Want – Learned*) žiaci konštruujú tabuľku s tromi stĺpcami:

Čo už viem?	Čo chcem vedieť?	Čo som sa naučil?

Pred čítaním si obnovujú doterajšie vedomosti o téme, tvoria tzv. vlastný tezaurus (*Čo už viem?*). Potom formulujú otázku, čo by ešte o téme chceli vedieť (*Čo chcem vedieť?*) a v priebehu čítania a po prečítaní zosumarizujú nové poznatky, ktoré sa dozvedeli, naučili (*Čo som sa naučil?*). Stratégia KWL je vhodná na prácu s literárnym textom aj s textom pre získavanie vedomostí.

Vyfarbíte slovesá

Prečítajte si metodické rady v nasledujúcej tabuľke. Vo vetách vyfarbíte (zakrúžkujete) slovesá.

Metodické rady pre učiteľov/ky sú voľnou aplikáciou metodiky **SQ3R** (*Survey – preskúmaj, Question – vytvor otázku, Read – čítaj, Recite – prednes, odpovedaj, Review – prever, urob prehľad*).

Najprv si pozrite anotáciu, text, obrázky, grafy, zhrnutie.
Pokúste sa jednou vetou napísať váš predpoklad, o čom bude text.
Prezrite si podnadpisy a prečítajte prvý riadok každého odseku.
Zmeňte podnadpisy na otázky.
Prečítajte si pozorne text každého odseku a odpovedzte na otázku, ktorú ste vytvorili z podnadpisu.
Pripravte si otázky do diskusie k prečítanej téme.
Pokúste sa graficky spracovať text.
Vypíšte kľúčové slová.
Napíšte krátke zhrnutie (sumár) textu na päť riadkov (Tomengová, 2010).

Metóda mentálneho mapovania

Doplňte slová

Čítajte si nasledujúci text a do významov viet priebežne doplňajte vhodné slová.

Cieľom mentálneho ..... je vizuálne znázorniť myšlienkové ..... žiakov. .... mapa je organizačným nástrojom myslenia ..... . Pomáha žiakovi usporiadať si myslenie, rozvíja komunikáciu a ..... čas. Podľa Kašiarovej (2008) môžu ..... pri mapovaní ..... všetky oblasti rečových ..... – rozprávanie, počúvanie, čítanie aj písanie. Mentálne ..... bývajú pojmové, tematické, kognitívne, mapy mysle a iné. Pri ..... mentálnej mapy žiak ..... svoju predstavivosť, tvorivosť, schopnosť asociácií. Príkladom pojmového ..... je vytváranie lexikálnych polí na základe súhrnu slov, alebo slovných ....., ktoré majú spoločný alebo podobný význam (Mezeiová, 2004). Napríklad školské potreby – školská taška, pero, ceruzka, guma, atrament, zošit, šlabikár a iné. Žiaci vytvárajú súhrn tých ..... z textu, ktoré súvisia s motívmi, vopred formulovanými učiteľom/kou. Opačný ..... spočíva v tom, že ..... vyvodí motív z vopred zostaveného lexikálneho poľa, ktorý pripravil učiteľ/ka alebo žiaci (Kašiarová, 2008). Príkladom hierarchického ..... je usporiadanie slov, ktoré učiteľ/ka ..... na tabuľu od najvšeobecnejšieho po najkonkrétnejšie: *zvíra, domáce zvíra, cicavec, mačka domáca, mačiatko*. Nakreslená mentálna ..... ako výsledok ..... mapovania spočíva v troch krokoch: hlavný pojem, od hlavného pojmu lúčovito vychádzajúce vetvy, ktoré ..... predstavy súvisiace s hlavným ..... a zaznamenanie asociácií vznikajúcich v súvislosti s ..... vetvami (Buzan, 2007).

Prečítajte si básneň

Nakreslite aj symboly, ktoré znázornia obsah básne.

Bol raz jeden chamtivec

*Bol raz jeden chamtivec,
ten túžil mať každú vec.*

*Veľkú vilu, auto, chatu,
plachetnicu, vaňu zlatú.*

*Zohnal si hneď to i to
– bazén a v ňom koryto...*

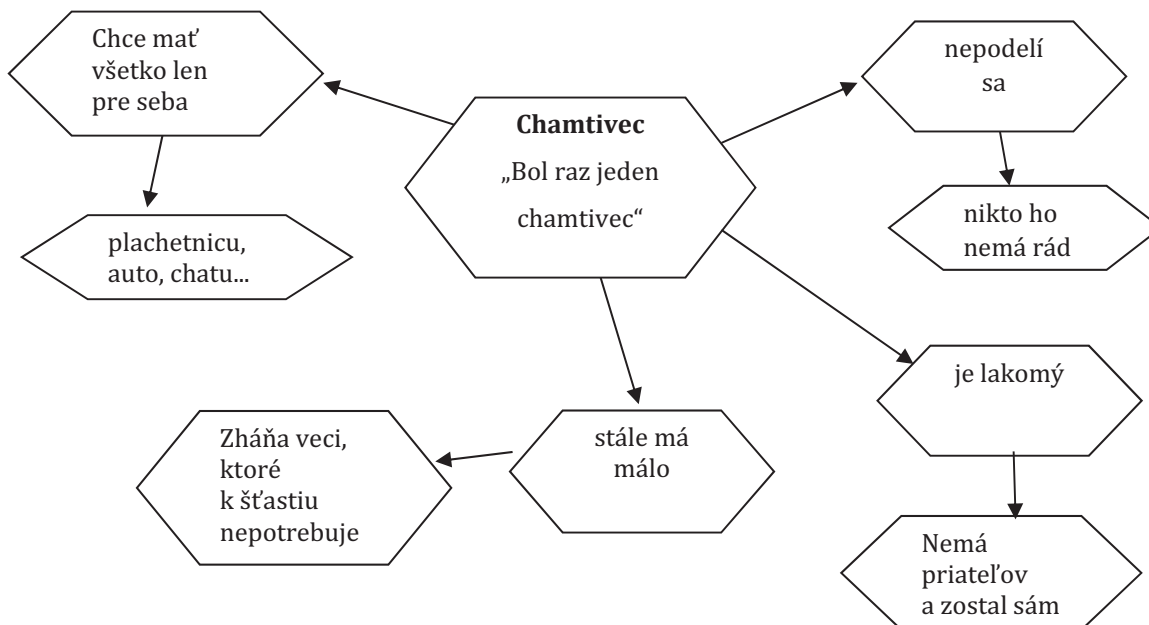
*Nevedel, čo robiť potom,
ohradil sa novým plotom.*

*A tam sťaby väzeň leží,
nevidieť ho spoza mreží*

(Štefan Moravčík)

Preštudujte si

Preštudujte si príklad mentálnej mapy v obsahu prečítanej básne Bol raz jeden chamtivec.

Vyskúšajte si

Vyskúšajte si vytvoriť mentálnu mapu k ľubovoľnej básni.

Metóda štruktúrovaného (skladačkového) čítania

Doplňte písmená

Čítajte si nasledujúci text a do slov priebežne doplňajte začiatočné písmená.

_ieľom _ejto _etódy je _krem _ného _aučiť _iakov _ooperatívne _právanu. _iakov _ozdelíme do 4–5 _lenných _kupín. _aždý _iak v _kupine má _voje _íslo. _nformačný _ext, alebo text pre _iterárny _ážitok, s _torým _hcame _racovať, _ozdelíme na _ol'ko _astí (odstavcov), _ol'ko je _iakov v _ednej _skupine. _iakom v _kupinách _ridelíme _íslo. _ozdáme _iakom _ednotlivé _asti (odstavce) _extu. _ednotky _ajú _rvú _ast' _extu, _vojky _ruhú _ast' _extu atď. _iaci, _torí _ajú _rvú _ast' _extu _ytvorí _ovú _kupinu, _iaci, _torí _ajú _ruhú _ast' _extu _ytvorí tiež _voju _kupinu, _akto _ostupujú _šetci _iaci až _zniknú _ové _kupiny _iakov, _torí _udú _ítať a _pracovávať _ovnakú _ast' _extu.

Označte poradie viet

Usporiadajte vety napísaním poradovej číslice podľa následnosti činností v metodickom postupe štruktúrovaného čítania v skupinách.

..... Potom sa o tom, čo ste čítali porozprávajte so všetkými členmi skupiny. Zamerajte sa na tie časti textu, ktorým ste celkom neporozumeli. Pokúste sa ich vzájomne vysvetliť.

..... Najprv si ticho prečítajte svoj text.

..... Urobte si poznámky z toho, čo ste sa naučili.

..... Prerozprávajte a vysvetlite si vzájomne to, čo ste sa naučili. Postupujte od jednotky.

..... Teraz sa vráťte do svojej kmeňovej skupiny.

..... Na záver pred celou triedou prezentujte, čo ste sa spoločne naučili.

..... Teraz sa pokúste vytvoriť prezentáciu toho, čo ste sa vzájomne naučili. Použite písomné informácie, obrázky, pojmové mapy, grafy...)

Úlohy na rozvoj literárnej, dokumentovej a numerickej gramotnosti

Preštudujte si

Nasledujúce úlohy vytvorili študenti denného štúdia študijného programu Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v predmete Rozvoj čitateľskej gramotnosti. Pracovali s bulletinmi, reklamnými letákmi a katalógmi obchodných spoločností a cestovných kancelárií. V úlohách pre žiakov integrovali učivo viacerých vzdelávacích oblastí.

Vyskúšajte si

Vyskúšajte si úlohy pre prácu žiakov s bulletinom o Banskej Bystrici.

1. Nájdite v texte vlastné podstatné mená všetkých ulíc a štvrtí mesta.
2. Vytvorte číselnú os a vyznačte na nej všetky prezentované významné udalosti zo života mesta.
3. Máš rozpočet 25 eur. Vyber, na ktoré podujatia môžeš ísť tak, aby ti zostali aspoň 2 eurá na vreckové.
4. Naplánuj slávnostnú večeru v niektorej z reštaurácií pre všetkých členov tvojej rodiny. Urob cenový rozpočet večere.

Vyskúšajte si úlohy pre prácu žiakov s katalógom Magnet.

1. Predstav si, že máš usparených 120 eur. Vyber z katalógu darčeky pre celú svoju rodinu tak, aby si pre každého člena rodiny kúpil darčeky v rovnakej hodnote. Nezabudni na poštovné a balné. Zapiš údaje do tabuľky a vypíš priloženú objednávku vybraného tovaru.
2. Pozorne si prezri obrázok jedného tovaru bez opisného textu. Na papier podrobne opíš tovar tak, ako by si ho chcel ponúknuť zákazníkovi. Porovnaj svoj opis s opisom tovaru v katalógu. Povedz, v čom sa opisy zhodujú.
3. Vyber z katalógu tovar, ktorý sa hodí na jesenné dekorácie. Zapamätaj si názov, cenu a vzhľad tovarov. Vytvor so spolužiakom reklamný leták na jesennú dekoráciu.
4. Reklamuješ športové topánky za 119,99 eur. V sklade ich už nemajú a peniaze ti nevrátia. Ponúknu ti výber tovaru v rovnakej hodnote z katalógu. Hodnotu tovaru nesmieš prekročiť a môžeš si vybrať aj viac výrobkov. Čo si vyberieš?

Vyskúšajte si úlohy pre prácu žiakov s katalógom cestovnej kancelárie.

1. Rodičia ťa poverili naplánovať spoločnú dovolenku pre všetkých členov rodiny. Mama s otcom majú dovolenku od 15. júla do 4. augusta. Na dovolenku nasporili 1500 eur. Ktorú destináciu a v ktorom termíne zvolíš?
2. Vyber si detský tábor z katalógu Centra voľného času. Máš usparených 100 eur a rodičia potrebujú, aby si mal program počas druhého prázdninového týždňa.

Vytvorte úlohy

Vymyslite a do tabuľky napíšte tri úlohy pre žiakov 3. ročníka základnej školy, ktoré budú zamerané na integrované rozvíjanie ich literárnej, dokumentovej a numerickej gramotnosti.

1.
2.
3.

Literatúra

BUZAN, T. *Mentální mapování*. Praha: Portál 2007.

KAŠIAROVÁ, N. *Ako plánovať rozvoj čitateľskej gramotnosti v sekundárnom vzdelávaní*. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum, 2008.

MEZEIOVÁ, A. *Práca s literárnym textom v školskej praxi II*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2004.

TOMENGOVÁ, A. *Čitateľské stratégie zlepšujúce schopnosť učiť sa*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2010. Dostupné na internete:

<http://www.zsmsorvesele.edu.sk/uploads/fck/file/Užitočnémateriálypedagogika/Čitateľskéstratégie.pdf>

Ukážky slovných hier, dopĺňovačiek a rébusov

Napíšte slová

Inšpirujte sa príkladmi slovných hier vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí.

Ako nazveš spolužiakov, keď si k nim milý/á.	
Martin	
Peter	
Zuzana	
Libuša	
Zdenka	
Leo	
Xaver	

Podčiarknite slová

Inšpirujte sa príkladmi slovných hier vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí.

Určite, či ide o synonymá, antonymá alebo homonymá. Správnu odpoveď podčiarknite:

chorý – zdravý	synonymá antonymá homonymá
kohútik (zvierat) – kohútik (vodovodný)	synonymá antonymá homonymá
myš (zvierat) – myš (PC)	synonymá antonymá homonymá
oblok – okno	synonymá antonymá homonymá
správa – novina	synonymá antonymá homonymá
bit – byt	synonymá antonymá homonymá
veľká – malá	synonymá antonymá homonymá
Rím – rým	synonymá antonymá homonymá
mys – miss	synonymá antonymá homonymá
hladký - drsný	synonymá antonymá homonymá
výr – vír	synonymá antonymá homonymá
tvrdý – mäkký	synonymá antonymá homonymá
dobýť – dobiť	synonymá antonymá homonymá
pracovať – robiť	synonymá antonymá homonymá

Doplňte slová

Inšpirujte sa príkladom dopĺňovačky vhodnej na uplatnenie v školských kluboch detí. Doplňte vhodné slová do porekadiel.

Padla kosa na	na stenu
Rastie ako	skákať
Akoby mu ..... vypadol.	z oka
Akoby hrach ..... hádzal.	z vody
Mlieko mu ..... po brade.	na kameň
Dostal sa ..... do kaluže.	tečie
Dal si po hlave	z blata

Vysvetlite príslovia

Inšpirujte sa príkladmi slovných hier vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí. Vysvetlite významy prísloví.

Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva.
Aká práca, taká pláca.
Komu niet rady, tomu niet pomoci.
Bez práce nie sú koláče.
Kto neskoro chodí, sám sebe škodí.
Čo sa vlečie, neutečie.
Komu sa nelení, tomu sa zelení.
Kto druhému jamu kope, sám do nej spadne.

Opravte príslovia

Inšpirujte sa príkladmi slovných hier vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí. Opravte popletené príslovia do správnych významov.

Čo môžeš urobiť dnes, tomu sa zelení.
Dva razy meraj, nevieš, čo ťa zajtra čaká.
Komu sa nelení, čo jesto v hlave.

Najskôr preskoč, raz strihaj.

Práca odkladaná, potom hvízdaj.

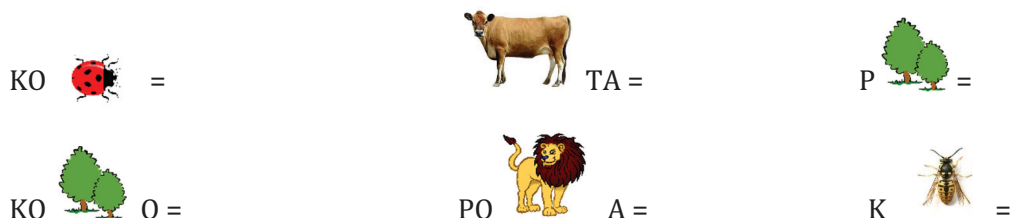
Nevysmievaj neboráka, dobrý priateľ v núdzi sa spoznáva.

Dobrá studňa v suchu vodu dáva, nebýva dokonaná.

Poznáš po vrave, neodkladaj na zajtra.

Vyriešte rébusy

*Inšpirujte sa príkladmi rébusov vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí. Prečítajte slová.
Vymyslite vlastný rébus.*

Napíšte a prečítajte slovo. Vymyslite vlastný rébus.

Ukryté slovo poskladaj z prvých písmen slov.

LOPTA AUTO MALINA PES ANANÁS

Zahrajte sa hry

Inšpirujte sa príkladmi hier vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí. Zahrajte sa hry podľa metodického postupu.

Tic – tac – boom

Žiaci sedia v kruhu a v strede sú na seba naukladané kartičky, na ktorých sú obrázky hračiek (obrázky zeleniny, ovocia, dopravných prostriedkov...) a hodiny tic-tac-boom (kuchynské hodiny). Vychovávateľ/ka, učiteľ/ka zapne tic-tac-boom a úlohou žiaka bude pomenovať obrázok, ktorý je v strede kruhu navrchu za určitý čas. Keď sa mu to podarí, podá tic-tac žiakovi sediacemu po jeho pravej ruke a zoberie si obrázok zo stredu kruhu, ktorý pomenoval. Keď sa mu to nepodarí, tic-tac vydá zvuk a obrázok si zobrať nemôže. Následne podá tic-tac ďalej doprava. Tic-tac zapne nasledujúci žiak znova a v hre sa pokračuje až do vyčerpania obrázkov. Žiaci postupne obrázky pomenujú pred všetkými a spočítajú si ich.

Urob čo počuješ – hovoriace štipce

Žiaci si postupne na vyzvanie po jednom vyberajú hovoriaci štipec, vypočujú si pokyn na štipci a napodobnia činnosť, ktorá bola v texte a o ktorej im štipec povedal. Na hovoriace štipce nahráme rôzne pokyny - kúpeš sa vo vani, spíš v posteli, utekáš so psom, spievaš a hráš na gitare, kreslíš farbičkami, sedíš na záchode, umývaš si zuby, čítaš knihu, hráš futbal, obeduješ špagety, umývaš si ruky, piješ z pohára, zametáš kuchyňu, umývaš riad, obliekaš sa, kopeš v záhrade, jazdíš na kolobežke, lížeš zmrzlinu atď. Aktivitu v závere spoločne vyhodnotíme.

Hádajte hádanky

Inšpirujte sa príkladmi hádaniek vhodných na zaradenie do činností detí v školských kluboch. Hádajte hádanky v kruhu.

Meno rozprávkovej postavy

Žiaci sedia v kruhu a dostanú do ruky tajne lístok, na ktorom je napísané meno rozprávkovej postavy (Popoluška, Kocúr v čižmách, Ježibaba, Maruška, Popolvár atď.). Postupne opisujú postavu tak, že nepreznajú jej meno. Ostatní žiaci majú za úlohu meno postavy uhádnuť.

Názov strateného predmetu

Jeden žiak opisuje veľmi presne predmet, ktorý sa mu údajne stratil. Môže to byť vec, ktorú má u seba schovanú: mobil, hodinky, pero, peračník atď. Pri opise nesmie prezradiť názov predmetu.

Keď názov predmetu niektorý žiak uhádne, ten, kto ho údajne stratil, predmet ukáže. Ostatní žiaci usúdia, či bol nájdený predmet opísaný dostatočne verne.

Meno spolužiaka

Žiaci sedia v kruhu. Jeden opisuje jedného spolužiaka tak, aby nepoužil jeho meno. Ostatní hádajú, koho opisoval.

Literatúra

BABIAKOVÁ, S. K problematike začiatočného čítania a písania. In *Didaktika*. Bratislava: Iura Edition, roč. 2012, č. 3, s. 20 – 23.

Ukážky zmyslových hier

Zahrajte sa hry

Inšpirujte sa príkladmi zmyslových hier vhodných na uplatnenie v školských kluboch detí. Zahrajte sa hry podľa metodického postupu.

Uhádni zvuk, ktorý vydáva predmet

Vychovávateľ/ka púšťa na zem rozličné predmety. Žiak so šatkou zaviazanými očami pozorne počúva a háda, aký predmet spadol na zem.

Porozprávaj príbeh podľa počutých zvukov

Žiak si so zaviazanými očami vypočuje sled rôznych zvukov (napr. štrngot kľúčov, otváranie dverí, zabuchnutie dverí, hudba, tečúca voda, šušťanie papiera). Na základe týchto zvukov má vymyslieť príbeh, ktorý sa mohol stať. Príbeh rozpovie.

Odhadovanie písmen/hlások na začiatku a konci slov

Predpokladá sa, že dieťa dopĺňa písmená na základe porozumenému kontextu básne a potom báseň nahlas prečíta napríklad:

O zime

_oviem ti báseň o zime:
_ločky si v dlaniach nosíme,

Zimná modlitbička

Aby bol brieži_,
na briežku snieži_,

_ednu dám tebe a tú druhú
_ošleme ako vtáča k juhu,

na sniežku san_,
daj nám to, Pan_.

_ech tichulinko vábi jar,
_retia ti bude hladieť tvár...

Daj deťom sniežik_,
daj bielym biel_!

_iacej ich nemám. Ved' tie ďalšie
_ž dávno vietor v diaľke našiel. (Daniel Hevier)

Daj radosť radosti,
Daj nám ju celú! (Milan Rúfus)

Pexeso - abeceda

Predstavíme žiakom pexeso a spoločne pomenujeme dvojice kartičiek. Na jednej kartičke je veľké tlačené písmeno abecedy a na druhej obrázok slova, ktoré sa začína na toto písmeno. Kartičky pomiešame a poukladáme do radov opačnou stranou. Vysvetlíme pravidlá hry a určíme prvého hráča. Žiaci otočia vždy dve kartičky a pomenujú písmeno aj obrázok. Hľadajú správny obrázok ku písmenu. Hovoria nahlas a obrátené kartičky ukážu, aby všetci dobre počuli a videli. Ak nenašli zhodnú dvojicu, kartičky pexesa znova otočia späť na rub. Ak našli zhodnú dvojicu, kartičky si zoberú a pokračujú v hre. Po vyčerpaní všetkých kartičiek sa hra končí. Spočítajú si nazbierané dvojice a určíme víťaza. Hru spoločne vyhodnotíme.

Ukážky hier na rozvoj fantázie a tvorivosti žiakov

Vyskúšajte si

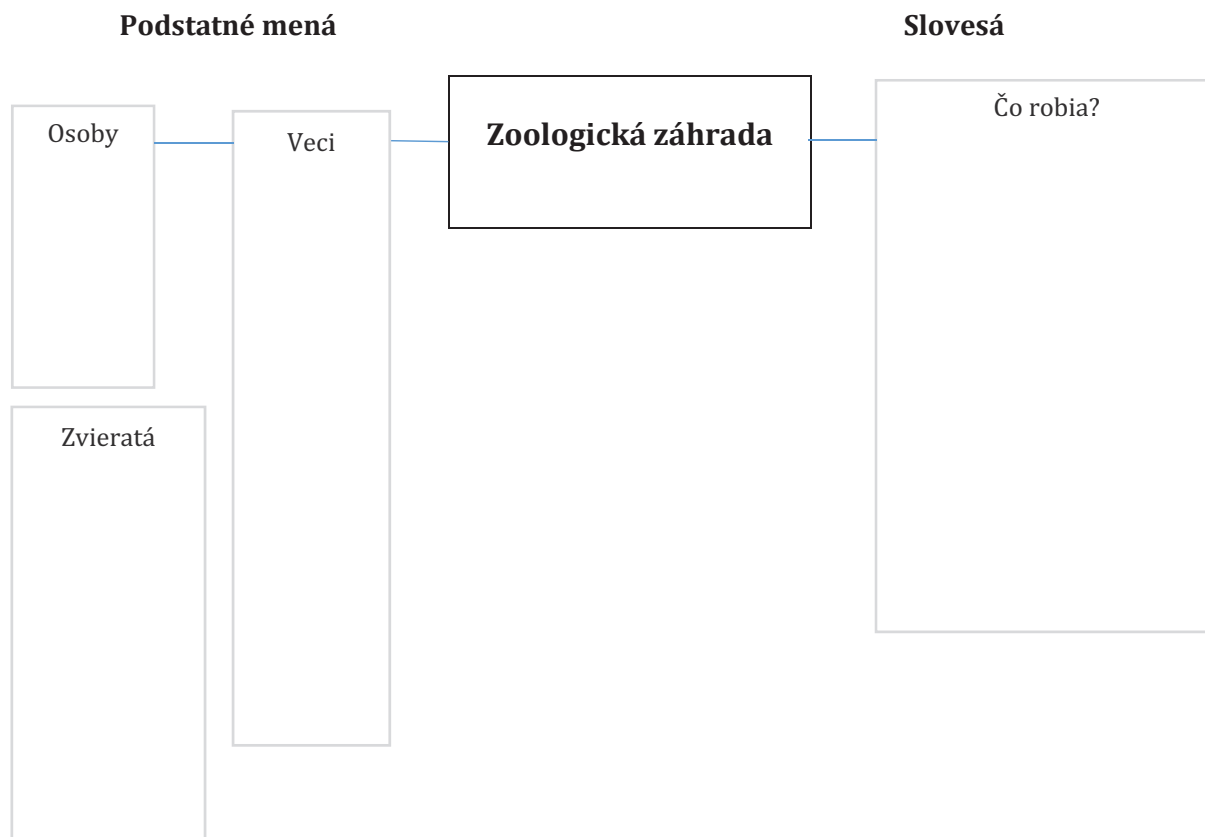
Inšpirujte sa príkladmi hier na rozvoj fantázie a tvorivosti detí v školských kluboch. Skúste si ich.

Vymyslite a doplňte správne tvary slovies vo vetách.

Príbeh o psíkovi

Pomôž si slovesami (robiť, vyhodiť, snívať, nemať, túlať, uvidieť, zľutovať, kŕmiť, nesúhlasieť).
Bol raz malý psíček a ..... kde bývať. Bol bezdomovec a ..... sa po sídlisku. Zlí ľudia ho ..... na ulicu. Petrík už dávno ..... o vlastnom psíkovi. Keď ..... malého psíčka na ulici, spýtal sa rodičov, či ho môže priniesť domov. Rodičia najprv ..... Potom sa ..... a psíčka prichýlili. Kúpili mu obojok, misku a teplý peľach. Petrík ho každý deň venčil a ..... granulami. Teraz je psíček súčasťou Petríkovej rodiny a ..... všetkým veľkú radosť.

Doplňte do rámkov čo najviac slov a porozprávajte, čo už viete o zoologickej záhrade.

Učenie sa detí viest' rozhovory

Vyskúšajte si

Inšpirujte sa príkladmi dialogických činností, ktorými sa žiaci učia viesť rozhovory.

Reportér

Zvolíme si jedného televízneho reportéra. Ten chodí po triede a kladie deťom otázky k nejakej spoločnej téme napríklad:

- Čo sa ti najviac páčilo na výstave?
- Ktorý obraz ti pripomínal niečo, čo si už zažil?
- Ktoré farby ťa najviac upokoja a prečo?
- Ktoré farby ťa najviac rozrušia a prečo?
- Ako si predstavuješ seba ako výtvarného umelca?

Témy môžu byť fantastické, žiaci si môžu otázky aj odpovede vymýšľať, napríklad:

- Čo si myslíš o užitočnosti pravej nohy?
- Ako si predstavuješ správnu ježibabu?
- Ako si predstavuješ školu v roku 2200?

Diskusné fórum

Rozdelíme žiakov v skupine tak, aby polovica vymýšľala argumenty dôvody pre podporenie myšlienky (tézy) a druhá polovica žiakov argumenty a dôvody proti myšlienke (téze).

Vychovávateľ/ka môže nastoliť nasledovné tézy:

Používanie/nepoužívanie mobilu na vyučovaní
Pitie/nepitie počas vyučovania
Písanie/nepísanie domácich úloh
Našepkávanie/nenašepkávanie spolužiakovi počas písomky
Behanie/nebehávanie po školských chodbách
Jedenie/nejedenie cukríkov
Požičiavanie/nepožičiavanie pomôcok spolužiakom

Horúce kreslo

V školskom klube máme horúce kreslo. Sediaci v horúcom kresle musí pohotovo, plynule i vtipne odpovedať na otázku, ktorú si vytiahne z košíka, napríklad:

Aké želanie by sa ti malo najbližšie splniť?
Myslíš, že svet o 100 rokov bude lepší, alebo horší? Prečo?
Ktorú vec by si určite zachraňoval, keby horel váš byt? Prečo?
Aké prázdniny by boli pre teba perfektné? Prečo?
Čo by si robil, keby si vyhral milión eur?
Čo by si robil, keby si bol dospelý?
Ktorého športovca by si chcel navštíviť? Prečo?

Deti môžu hlasovať za najlepší prejav.

Vedenie žiakov v písaní básní

Vyskúšajte si

Inšpirujte sa metodickými postupmi písania básní, ktoré môžete uplatniť v ŠKD.

Cinquain – Ide o päťveršovú báseň, ktorá zahŕňa myšlienky a informácie v podobe stručných výrazov, ktoré sa viažu k jednej téme.

1. Odpíš verš – jedno slovo (väčšinou podstatné meno), názov – téma (**Lev**)
2. Napíš verš – dve slová (prídavné mená), vysvetľujúce názov – opis témy,
3. Napíš verš – tri slová (slovesá), vyjadrujúce akciu – dej týkajúci sa témy,
4. Napíš verš – štyri slová, vyjadrujúce pocit, vzťah a názor na tému,
5. Napíš verš – slovo (slová), opakujúce názov alebo synonymum pre názov, ktoré rekapituluje podstatu témy.

Lev			
Kráľ zvierat			

Haiku – Ide o trojveršovú nerýmovanú báseň, ktorá pochádza z Japonska. Používala sa na vyjadrenie pozorovania a pocitov o prírode a ročných obdobiach. Haiku „zväčša vyčaruje jemnú impresiu zo života rastlín alebo zvierat, prípadne života inokedy aj s náznakom ľahučkého humoru“. Na malom priestore môže autor vyjadriť svoju životnú skúsenosť, nadobudnuté poznanie (Klimovič, 2009). Prvý verš obsahuje 5 slabík, druhý verš 7 slabík, tretí verš 5 slabík.

Moja nálada

Pomaly sneží,	
vločky padajú na zem	
a ja som smutná.	

Akrostich – Akrostich (*gr. akros = krajný; stichos = verš*) je báseň, v ktorej začiatkové písmená (slabiky) veršov čítané zhora nadol vytvárajú slovo, skupinu slov alebo vetu. Najznámejšou a najpoužívanejšou podobou akrostichu je tzv. pravý akrostich, v ktorom zhora nadol čítame meno (môže ísť o krstné meno alebo priezvisko).

Napíšte si krstné meno po písmenkách pod seba. Ku každému písmenu napíšte svoju charakteristickú vlastnosť (slovo, ktoré sa začína daným písmenom). Potom to prečítajte spolužiakom, napríklad:

J – jedinečná

A – ambiciózna

N – náladová

A – akurátna

Robin round (dookola) – Ide o skupinovú metódu pri ktorej vychovávateľ/ka zadá prvé slovo a podá papier žiakovi, ktorý k slovu napíše ďalšie slovo, ktoré sa rýmuje. Ďalší žiak si prečíta, čo je už napísané a dopíše nové slovo, ktoré ho napadne. Takto si žiaci posúvajú papier a píšú čo najviac rýmov. Druhý variant môže byť taký, že žiaci majú napísať jednu spoločnú báseň na určenú tému. Tvorivý proces prebieha rovnako ako v predchádzajúcom variante, ale žiaci tu budú písať celé verše. Takouto spoločnou tvorbou vznikne originálna báseň.

Skladačka

V skladačke majú žiaci k dispozícii štyri rôzne verše. Ktoré sú postrihané. Ich úlohou je tieto verše poukladať pod seba tak, aby tvorili báseň. Pri tvorbe básne im môžu pomôcť poznatky z gramatiky. Najlepšie je používať združený rým (AABB), pretože striedavý rým je pre žiakov náročnejší.

Kocky

Vychovávateľ/ka si vytvorí niekoľko kociek z kartónu a na každú stenu kocky nakreslí obrázok. Žiak/čka hodí ktoroukoľvek kockou niekoľkokrát. Pomenuje obrázky, ktoré si vylosoval/a. Týmto náhodným výberom si žiaci vytvoria skupiny slov, ktoré použijú v básni. Na tieto slová sa pokúsia zložiť jednoduchú báseň.

Rýmované pexeso je pozmenená verzia klasického pexesa. Žiaci majú k dispozícii kartičky, na ktorých sú napísané rôzne slová. Každé slovo má svoju dvojicu – rým. Úlohou žiakov je nájsť dve kartičky so slovami, ktoré sa rýmujú. Kartičky môžeme opatriť obrázkami, aby sa žiakom ľahšie slovo pamätalo. Pri obrátení dvoch kartičiek žiak/čka nahlas prečíta základný tvar slov, aby bolo počuť, či sa dve slová rýmujú. Kartičky sú uložené v radoch a ak žiak/čka nenájde dvojicu,

uloží kartičku na svoje miesto. Keď sa žiaci naučia čítať a vyslovovať jednotlivé slová, môžu kartičky otočiť opačne, aby sa hra pexeso mohla začať podľa klasických pravidiel.

Nájdite dve slová, ktoré sa rýmujú. Vymyslite báseň, v ktorej budú tieto rýmy. Nakreslite k slovám obrázky.

LES	RÝMY	MAČKA
KAČKA	DOM	KNIHA
KRYHA	STROM	PES

Literatúra

KLIMOVIČ, Martin. *Tvorivé písanie v primárnej škole*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2009.

Pravidlá a témy voľného písania žiakov

Prečítajte si

Objasnite žiakom, prečo je dobré písať len tak, pre radosť.

Vždy píšete spolu so žiakmi. Bud'te súčasťou aktivity.

Aktivity voľného písania zarad'ujte len vtedy, keď žiaci chcú.

Nechajte žiakov, aby navrhovali témy písania.

Umožňujte interakciu pisateľov na úrovni žiak – žiak aj na úrovni žiak – vychovávateľ/ka.

Ponúkajte originálne a podnetné podporné úlohy na písomnú produkciu.

Voľné písanie by malo byť pre žiakov hrou. Pri komponovaní textu sa so žiakmi hrajte.

Zdôrazňujte komunikačný zámer písaného textu.

Zamerajte sa najmä na proces písania.

Naučte žiakov pracovať s osnovou.

Posmeľujte pisateľov a poskytujte im pozitívnu podporu pri kompozícii a štylizácii textu.

Píšte najprv voľne, bez dôrazu na pravopis. Pravopis opravujeme až po prvotnom čítaní.

Nenúťte žiakov, aby vždy prečítali to, čo napísali. Napísané texty čítajú len tí, ktorí chcú.

Venujte dostatok času úprave a korektúre textu.

Poskytnite žiakom dostatok priestoru na to, aby vyjadrili svoje emócie pri voľnom písaní.

Nesúďte voľné texty, ale dávajte žiakom konštruktívnu spätnú väzbu.

Návrhy tém na voľné písanie:

- Moja obľúbená aktivita;
- Najlepší kamarát/kamarátka;
- Stratené kľúče;
- Zatúlané mačiatko;
- Keď príbeh stratil koniec.

Sociálna interakcia pri voľnom písaní narastá, ak zadáme žiakom tému celoročného projektu voľného písania. Na to sú vhodné napríklad témy: Náš triedny denník, Kniha zážitkov našej triedy, Úspechy žiakov našej triedy atď.

Literatúra

KLIMOVIČ, Martin. *Tvorivé písanie v primárnej škole*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2009.

Literatúra pre deti mladšieho školského veku

Literatúra pre deti

Spojte čiarami

Spojte čiarou autora s jeho dielom, knihou. Zakrúžkujte názvy kníh, ktoré ste čítali.

Mária Ďuríčková		O psíčkovi a mačičke
Roman Brat		Čenkovej deti
Karel Čapek		Anna
Gabriela Futová		Chlapec s očami ako hviezdy
Fraňo Kráľ		Dievčatko so zápalkami
Astrid Lindgrenová		Pipi Dlhá Pančucha
Hans Christian Andersen		Dokonalá Klára
Pero le Kvet		Môj anjel sa vie biť
Josteen Gader		Danka a Janka
Dušan Dušek		Mimi a Líza
Michael Ende		Babka na rebríku
Antoine de Saint-Exupéry		Malý princ
Katarína Kerekeseová		Dievčatko Momo a stratený čas

Dokončite vety

Dokončite vety použitím vhodných pojmov a ich spojení.

Predloha literárneho diela, umelecká predstava autora sa niekedy označuje aj ako inšpirácia, úsek skutočnosti, východisková myšlienka, nápad, ktorý sa autor rozhodne spracovať niektorým z umeleckých spôsobov stvárnenia skutočnosti. Odborne sa nazýva ..... . Ak hľadáme odpoveď na otázku „O čom je literárne dielo?“, máme na mysli ..... . Pri rozbere básne (ale aj rozprávky) pre deti a pri rozčlenení na prvky, všímajúc si ich usporiadanie vo vertikálnej aj horizontálnej rovine hovoríme o ..... . Takto zistíme, že z hľadiska formy (vonkajšia kompozícia) v poézii môžeme identifikovať napríklad strofu, verš a podobne, v próze jednotlivé kapitoly, diely, odseky a v dráme dejstvá, výstupy, repliky. Vertikálne členenie textu predstavuje vnútornú kompozíciu textu. Osobitne sú v literatúre

pre deti zobrazované literárne ..... . Tie sú v knihách pre deti zobrazené tak, aby boli blízke deťom, hovorili, mysleli a konali tak, ako by to naozaj robili deti v konkrétnom veku, aj keď sú vždy fiktívne, sú vlastným výtvorom autora. V ich prejavoch a reči môžeme sledovať ..... prostriedky, ... obsah a .....diela.

Literatúra

ŽILKA, T. et al. *Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy*. Bratislava: Litera, 1997.

KOPÁL, J. *Literatúra a detský aspekt*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1995

Funkcie detskej literatúry

Napíšte príklady

Zamyslite sa a napíšte príklady nasledujúcich umeleckých prostriedkov.

Metafora	
Metonymia	
Synekdocha	
Prirovnanie	
Epitetón	
Oxymoron	
Hyperbola	
Eufemizmus	
Personifikácia	
Irónia	
Anafora	
Epifora	
Alegória	

Napíšte pojmy

Nájdite v nasledujúcich básňach pre deti mladšieho školského veku umelecké jazykové prostriedky.

Napíšte ich pomenovania na čiary.

Miroslav Válek: Trolejbus

Kto má taký dlhý krk, ...
kto má väčšiu silu rúk. ....
Kto má samé iskry v pästi, ...
kto to zastal na námestí, ...
akoby ho k zemi prikul, ...
akoby stál v železe? .....
Kto predsa jak na drôtku .....
všetkých domov rozvezie? .....
Tiež som bežal cesty kus, ...
ustal som jak trolejbus. ....

Štefan Žáry: Možné nemožnosti (úryvok)

Nosím buchty proti chladu. ....
Žujem kožuch proti hladu. ....
Ak mráz tiahne od neba, ...
vystriem dáždňik pod seba. ....

Dominik Štubňa-Zámostský: Naša Vierka (úryvok)

Naša Vierka doma býva .....
panovačná, priberčivá. ....
Keď má kávu, čaj by pila, ...
mäsko je vraj ako žila, ...
od zákuskov zub ju bolí, ...
nikdy nemá nič po vôli. ....
Hoc by mala celý svet, ...
vždy len to chce, čoho niet. ....

Literatúra

ŽILKA, T. et al. *Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy*. Bratislava: Litera, 1997.
LOMENČÍK, J., TATÁR, J. *Interpretačné minimum*. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum, 2002.

Vekové a žánrové členenie literatúry pre deti

Vypíšte tabuľku

Napíšte prejavy dieťa mladšieho školského veku, ktoré môže učiteľ/ka predvídať pri jeho čítaní literatúry v jednotlivých oblastiach.

Oblasť	Prejavy dieťaťa mladšieho školského veku
Realistické porozumenie svetu, začína logicky myslieť...	Myslím si, že už nebude naivne veriť všetkému, čo je v rozprávkach. Pravdepodobne sa začne pýtať, ako je to alebo ono možné... Vyberá si aj populárno-náučnú literatúru, v ktorej hľadá odpovede na svoje otázky nielen o živote...
Schopnosť analyticko-syntetickej činnosti	
Vyčleňuje detaily z celku	
Schopnosť empatie	
Vnútoraná motivácia na učenie sa nového, prirodzená zvedavosť	
Je dobrým kritickým pozorovateľom, skúma detaily	
Krátkodobá a dlhodobá pamäť sú stabilnejšie	

Rozumie príčinným vzťahom	
Kladie si vzdialenejšie ciele, tie vyžadujú úsilie	
Ťažisko záujmu sa presúva zo sveta fantázie do životnej reality	
Vytváranie mužskej a ženskej identity, zmeny záujmov	

Vypíšte tabuľku

Napíšte do tabuľky 3 literárne žánre a 3 názvy kníh, ktoré sú vhodné pre deti určeného veku.

Mladší čitateľský vek (6 – 10 rokov)	
Starší čitateľský vek (11 – 15 rokov)	

Vysvetlite citáty

Zamyslite sa nad nasledujúcimi citátmi z knihy Malý princ od A. de Saint-Exupéryho a vyjadrite svoj názor, vysvetlenie citátu so zameraním na výchovné využitie, poučenie detí v ŠKD.

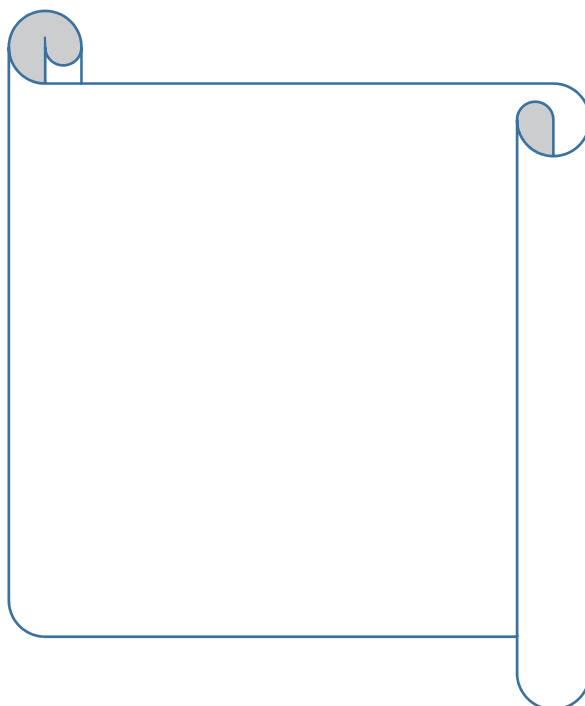
Je oveľa ťažšie súdiť samého seba ako svojich blížnych.
Skrotiť znamená vytvoriť si putá.
Reč je prameňom nedorozumení.
Dobre vidíme iba srdcom, to hlavné je očiam neviditeľné.
Človek nikdy nie je spokojný tam, kde je.
Len deti jediné vedia, čo hľadajú.
Púšť je krásna, lebo niekde ukrýva studňu.
Čas, ktorý si venoval svojej ruži, robí tvoju ružu takou dôležitou.

Vytvorte zoznam

Pouvažujte nad prínosmi čítania detí a čítania deťom z psychologického hľadiska. Svoje nápady napíšte do zoznamu.

Literatúra

KOVÁČOVÁ-ŠVECOVÁ, Z. *Ľudová slovesnosť v literatúre pre deti a mládež*. Banská Bystrica: Belianum, 2017.
OBERT, V. *Detská literatúra a čitateľský rozvoj dieťaťa*. Bratislava: Litera, 1998.

Hádanky

Dopíšte slová

Dopíš chýbajúce časti ľudových hádaniek. Ak riekanky nepoznáte, skúste ich dotvoriť.

Znám ja jeden mlyn, a v tom ..... sú štyri
kúty; v každom ..... jedno vrece,
na každom ..... jedna stará mačka;
každá má štvoro mladých a jeden mlynár
ich opatruje.
Koľko je tam nôh?

Štyri dupitance,
štyri .....,
dva .....,
a jeden .....
Čo je to?

Dvaja ..... ustavične okolo jedného
vršku ..... a vyzerajú sa,
A nikdy sa ..... nemôžu.
Čo je to?

Mama .....,
Otec .....,
Synček .....,
Dcéra .....
Čo je to?

Detské ľudové hry

Napíšte postup hry Húsky, húsky pod'ťe domov tak, ako by ste ho vysvetlili deťom.

Postup hry:

Autorská tvorba pre deti mladšieho školského veku

Vypíšte tabuľku

Doplňte chýbajúce informácie v tabuľke.

Obdobie	Stručná charakteristika – 3 znaky obdobia	Autor a názov knihy pre deti mladšieho školského veku
Pomatičné obdobie 1875 – 1914	– zatvorenie Matice slovenskej – –	
Medzivojnové obdobie 1918 – 1945	– nové detské časopisy – čítanie študujúcej mládeže –	Ján Bodenek – ..... – Maroško
Povojnové obdobie 1945 - 1948	– – úžitkovo-výchovné ladenie tvorby –	Krista Bendová –
Literatúra 50. rokov 20. storočia	– – – súčasť socialistickej výchovy	..... – Meduška Rudo Moric – .....
Literatúra 60. rokov 20. storočia	– – generácia detského aspektu –	..... – Hrdinský zápisník
Literatúra 70. – 80. rokov 20. storočia	– – – televízna a rozhlasová podoba diel	
Literatúra po roku 1989	– silné vplyvy západnej kultúry – – nové témy v literatúre pre deti:	

Literatúra

SLIACKY O. *Dejiny slovenskej literatúry pre deti a mládež do roku 1960*. Bratislava: LIC, 2007.
STANISLAVOVÁ, Z. a kol. *Dejiny slovenskej literatúry pre deti a mládež po roku 1960*. Bratislava: LIC, 2010.

Záver

Môžeme konštatovať, že predsavzatia pri tvorbe cvičebnice boli naplnené. Cvičebnica je výsledkom tvorivej odbornej práce členov autorského kolektívu, za ktorú si zaslúžia poďakovanie. Tri roky zodpovedne pracovali na plnení úloh projektu, aby dospeli k tomuto záverečnému výsledku. Vytvorili dielo moderného formátu, čo potvrdili i recenzné posudky. Autori veria, že cvičebnica bude pre študentov a študentky podnetná a budú ju používať v záujme profesijného seba-rozvoja a v záujme rozvoja jazykovej a literárnej gramotnosti detí. O to viac si autori budú vážiť význam a hodnotu cvičebnice, ak bude užitočná tiež pre vychovávateľov/ky z praxe, prípadne ju vysokoškolskí pedagógovia využijú ako inšpiráciu pri tvorbe iných cvičebníc a písaní vedeckých projektov podobného typu.

Milena Lipnická

Cvičebnica je výstupom z projektu
KEGA č. 013UMB-4/2017
*Tvorba kurikula v oblasti jazykovej a literárnej gramotnosti
v novoakreditovanom bakalárskom štúdiu*

Názov: Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti detí v školskom klube
Podnázov: Cvičebnica

Autori: doc. PaedDr. Simoneta Babiaková, PhD.
doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.
Mgr. Mariana Cabanová, PhD.
Mgr. Zuzana Kováčová-Švecová, PhD.

Jazykový korektor: doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.
Technický redaktor: doc. PaedDr. Milena Lipnická, PhD.
Návrh obálky: Mgr. Art. Zuzana Ceglédiová

Recenzenti: prof. PaedDr. Jana Kesselová, CSc.
Mgr. Mária Kudlová, PhD.

Náklad: 40 ks
Formát: ISO A4
Vydanie: prvé
Rozsah: 92 strán

Vydalo: Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

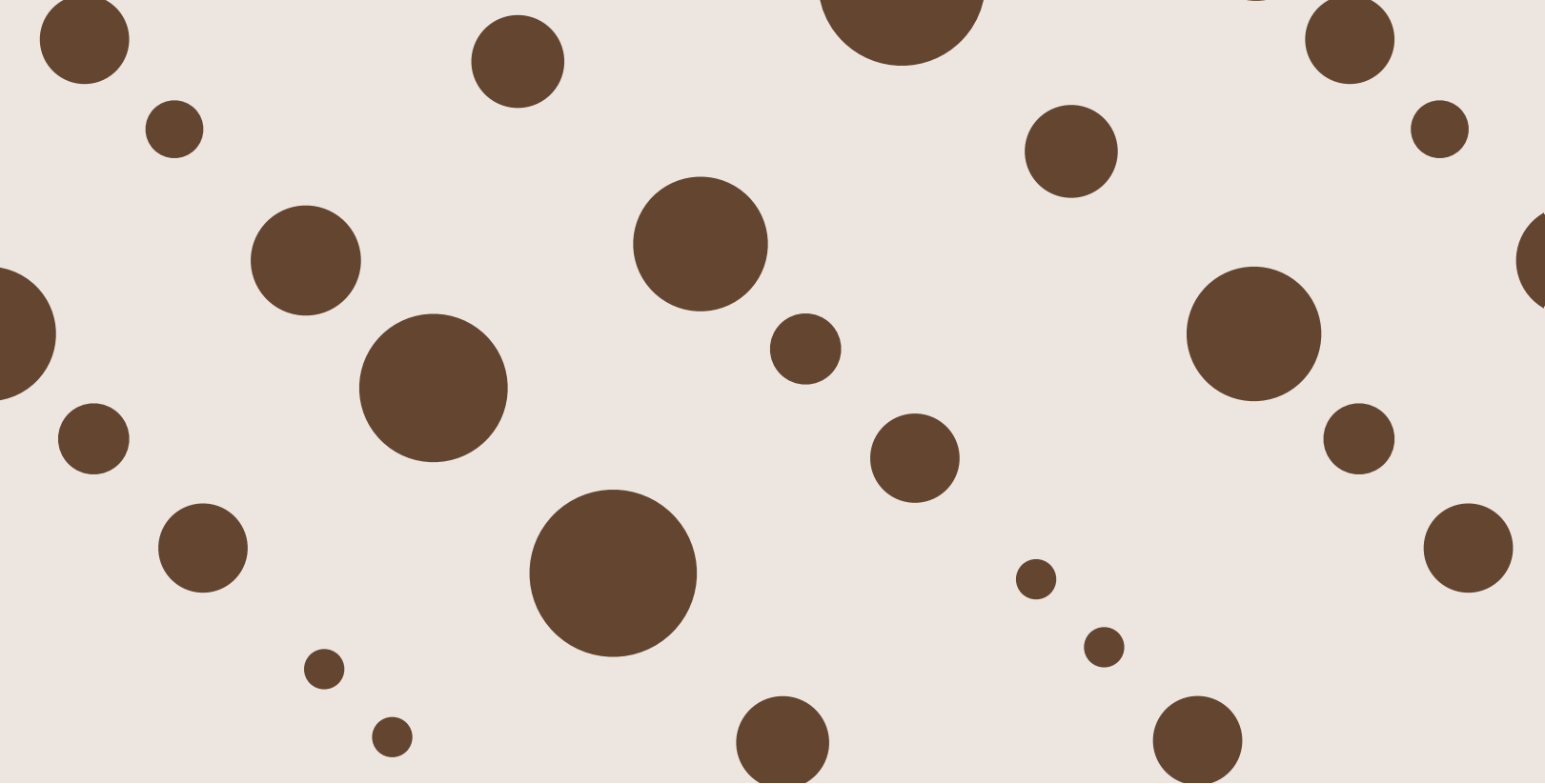
Edícia: Pedagogická fakulta

Tlač: EQUILIBRIA, s. r. o.

Rok vydania: 2019

ISBN 978-80-557-1613-8 (viazaný dokument)

ISBN 978-80-557-1614-5 (online dokument)

ISBN 978-80-557-1614-5

9 788055 716145